

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 96-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Fotočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 15. april 1960

Štev. 16 (935)

Obletnica izselitve
v letu trojnega jubileja

Znak ponižanja in brezpravnosti bi lahko imenovali ovalno ploščico, ki so jo morali nositi okoli vratu slovenski izseljenci, ko so jih, oropane doma in imetja, odpeljali v izseljeniška taborišča širom Nemčije. Za predstavnik „berrenvolka“ niso bili več ljudje, kot „sovražniki države in naroda“ so postali le še številke, ki so delile skupno usodo z milijoni drugih žrtev najhujšega nasilja, ki ga pomni zgodovina človeškega rodu. Kljub temu pa niso obupali; skupno s partizani in priporniki so tudi naši izseljenci raje prenašali neizmerno gorje, kakor da bi se uklonili krivici in nasilju in niti v času najhujšega trpljenja, ko so bili nacistični oblastniki že pijani zmagošlavja, niso zgubili vere v končno zmago pravice.

Zato pa je ta ploščica predvsem znak časti in junaštva, simbol idealov, h katerim se koroški Slovenci s ponosom priznavamo zlasti letos, ko obhajamo 15. obletnico osvoboditve. Tudi trpljenje slovenskih izseljencev ima namreč svojo določeno težo na tehtnici, ki pred svetovno javnostjo in pred zgodovino kritično odmerja delež, ki ga je prebivalstvo Avstrije doprineslo za osvoboditev in zopetno vzpostavitev neodvisne domovine. In treba je vedno spet opozarjati na dejstvo, da smo v borbi proti nacifašizmu prav koroški Slovenci doprinesli nesorazmerno velik delež za osvoboditev Avstrije. To je potrebno še toliko bolj, ker vse do danes nismo bili deležni s krvo in brezmejnem trpljenjem zasluženega priznanja.

Če se v teh dneh spet posebno živo spominjamo aprilskih dogodkov 1942, potem moramo žal ugotoviti, da naši izseljenci 15 let po osvoboditvi še vedno zaman čakajo, kdaj bo država izpolnila dano jim obljubo, kdaj jim bo priznala odškodnino, ki jim gre kot žrtvam nacizma. Ugotoviti namreč moramo, da je bila edina „nagrada“, ki so je bili dolžni deležni, le salomonska premetenost iznajdljivih juristov, ki so po dolgem zavijanju in zvijanju paragrafov prišli do diskriminacijskega zaključka, da slovenski izseljenci niso vredni ugodnosti, kot jih zakon priznava ostalim pripornikom.

Podobno se godi tudi našim partizanom in borcev za svobodo. Namesto priznanja, ki so si ga zaslužili s tem, da so se takorekoč edini v mejah Avstrije z orožjem v roki uprli nacističnemu okupatorju, so bili v zadnjih letih deležni brezvestnega blatenja in izpostavljeni neutemeljenim obdolžitvam, medtem ko danes spet z nacističnimi odlikovanji in lejkastimi križi manifestirajo svojo „avstrijsko“ domovinsko zvestobo ljudje, ki so se pred 15 leti še junaško bojevali za končno zmago velikonočnega rajha.

Prav tako pa v letu 15. obletnice osvoboditve ne moremo mimo tega, da ne bi opozorili na vso ogromno škodo, ki smo jo koroški Slovenci utrpeli na kulturnem in gospodarskem področju. Posebej moramo nanjo opozoriti zato, ker obhajamo letos tudi 40. obletnico koroškega plebiscita, s katerim je pozvana štirideset let stara obljuba, da nam bo biti Avstrija pravična domovina, ki nas ne bo zastavljala zaradi narodnosti in jezika, marveč nam bo priznala pravice in zagotovila enakopravno sožitje z nemško govorečimi sosednjimi narodi in državami. Pač pa moramo ugotoviti, da dosedanje priprave za plebiscitne proslave nikakor niso izraz novih odnosov med obema narodoma v deželi, kajti dokler bodo igrali vodilno vlogo ljudje, ki so znani kot zakleti sovražniki koroških Slovencev — da omenimo le najozgeja sodelavca

Delegacija koroških Slovencev

se je zglasila tudi pri deželnem glavarju Wedenigu

Ko so se zastopniki koroških Slovencev — za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem predsednik dr. Franci Zwitter in tajnik Rado Janežič ter za Narodni svet koroških Slovencev predsednik dr. Valentin Inzko in član odbora Franci Mertel — pred dobrim mesecem zglasili pri posameznih članih zvezne vlade na Dunaju ter jim izročili predloge za reševanje manjšinskega vprašanja, jim je bilo povedano, da je treba gotove konkretne predloge vložiti preko pristojnih mest v deželi.

Zato je štiričlanska delegacija koroških Slovencev prejšnji petek obiskala medtem ponovno izvoljenega deželnega glavarja Wedeniga. Skupno z vlogami, ki so jih pred enim mesecem predali članom zvezne vlade, so predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev izročili deželnemu glavarju še nadaljnje konkretne predloge posebno v smislu zadnjega pisma zveznega ministrstva za pouk ter ga prosili, da se zavzame za čim hitrejšo reševanje slej ko prej nerešenega manjšinskega vprašanja.

Deželni glavar, ki je med polurnim razgovorom pokazal veliko razumevanje za probleme manjšine, je obljubil, da bo, v kolikor je to v njegovi pristojnosti oziroma pristojnosti dežele, ukrenil vse potrebno in bo tozadevno interveriral tudi pri zvezni vladi na Dunaju. Posebej je opozoril na prihodnji sestanek z zunanjim ministrom dr. Kreiskym po veliki noči in izrazil prepričanje, da bo pri nadaljnjih razgovorih med predstavniki zvezne in deželne vlade ter zastopniki manjšine gotovo prišlo do medsebojnega zblizanja v pogledih na reševanje manjšinskega vprašanja, kar bo bistveno omogočilo, da se končno doseže sprejemljiva rešitev tega za mirni razvoj in dobrososedsko sožitje tako važnega problema.

Afriški narodi na poti k svobodi in neodvisnosti

Da je kolonialni politiki v Afriki v bistvu že odbila zadnja ura, je splošno znano in so se s tem zgodovinskim dejstvom v glavnem sprijaznili tudi v deželah, ki imajo še kolonialne posesti na „črnem kontinentu“. V posebni meri velja to za Angleže, ki so uvideli, da kolesa zgodovine ne morejo več zaustaviti ali celo zavrteti nazaj, zato skušajo svoje interese prilagoditi novemu položaju. O tem govorijo njihova prizadovanja v Srednji Afriki, kjer stremijo za neko koeksistenco med rasami, da bi dosegli vzdušje, v katerem bi bilo čim manj trenj, čim manj napetosti, da bi se tako čim hitreje živeli v novi položaj.

Na drugi strani pa so tudi ljudje in države, ki se s tem razvojem še vedno niso sprijaznili in skušajo na vse načine reševati svoje privilegije. Da omenimo le politiko Francije v Alžiru, kjer se že šesto leto bije neizprosno boj med narodom, ki hoče biti svoboden in neodvisen, ter kolonialnim režimom, ki z oboroženo silo zatira osvobodilno gibanje domačega prebivalstva.

Ravno ta boj pa je med afriškimi narodi skoval solidarnost, ki daleč presega narodne in državne meje ter povezuje v močno enotnost številne milijone Afričanov na vsem kontinentu. V tej solidarnosti so združeni

Zvezni prezident dr. Schärff
bo obhajal svojo 70-letnico

Dne 20. aprila bo zvezni prezident dr. Schärff obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej. V ta namen je bil ustanovljen poseben odbor, ki se bo trudil za ureditev novega študentskega doma na Dunaju, ki bi ga imenovali po zveznem prezidentu dr. Schärffu.

vojnega zločinca Maier Kaibitscha stotnika Karla Fritza, o katerem je bivši zvezni prezident dr. Renner obljubil, da bo zaradi sodelovanja pri izseljevanju postavljen pred ljudsko sodišče — tako dolgo tudi ni mogoče govoriti o pripravljenosti na enakopravno in prijateljsko sodelovanje.

Vendar pa nas vera v končno zmago resnice in pravice, vera, ki je dajala poguma našim izseljencem v letih največjega trpljenja in ki je hrabrila naše partizane v neenakem boju proti sovražni premoči, tudi danes krepi v prepričanju, da bodo prej ali slej tudi za naše ljudstvo zazvonili velikonočni zvonovi, da bomo koroški Slovenci slavili dan vstajenja v novo enakopravno življenje!

Franjo Golob: POMLAD (lesorez)

Vesele velikonočne praznike
VSEM BRALCEM IN SOTRUDNIKOMuredništvo in uprava
Slovenskega vestnika

tako narodi, ki so si že priborili svobodo in neodvisnost, kakor tudi drugi, ki se za te ideale še bojujejo.

To solidarnost so afriški narodi ponovno manifestirali tudi na nedavni konferenci za mir in varnost afriških dežel v ganski prestolnici Akri, kjer se je zbralo blizu dve sto delegatov. Na štiridnevem zasedanju so v prvi vrsti obravnavali vprašanja francoskih atomskih poskusov v Sahari, rasne diskriminacije v Južni Afriki ter osvobodilne vojne v Alžiru, ob zaključku pa so sprejeli sklepe, v katerih se odražata odločnost in nepremagljiva sila afriških narodov.

Predsednik ganske vlade dr. Kwame Nkrumah je kot gostitelj pozdravil zbrane

delegacije in dejal, da bo moč samo, če bodo vse afriške države enotne, odpraviti zadnje ostanke kolonializma in doseči, da bo Afrika v sedanjem položaju, ko je svet razdeljen na dva bloka, lahko igrala pomembno posredovalno vlogo v duhu pozitivne nevtralnosti. Ob koncu konference pa je ganski predsednik poudaril, da čaka Afriko še težaven boj, vendar bo z žrtvami mogoče zagotoviti zmago, zato naj se udeleženci konference vrnejo v svoje dežele z novo življenjsko silo in naj nadaljujejo boj z novimi močmi, dokler ne bo dosežena zmaga. Kajti „Afrika je na pohodu k svobodi in je na tem pohodu tudi nobena sila ne more ustaviti“.

15-letnica obnove socialistične stranke

Včeraj pred petnajstimi leti — 14. aprila 1945 — je bila obnovljena Socialistična stranka Avstrije, ki je morala po februarjskih dogodkih leta 1934 pod pritiskom avstrofašistične diktature opustiti javno politično delo. Še zaradi vojnih dogodkov so se pred petnajstimi leti zbrali na Dunaju zastopniki: bivše Socialdemokratske stranke, svobodnih sindikatov in socialističnih borcev za svobodo, da ustanovijo Socialistično stranko Avstrije.

Ob 15-letnici obnove socialistične stranke je vodstvo SPÖ naslovilo na avstrijsko prebivalstvo proglas, v katerem se spominja zgodovinskega dogodka pred 15 leti. V proglosu je govora o dobi zasledovanja in zatiranja po letu 1934, ko so bili socialdemokratska stranka in svobodni sindikati razpuščeni, njihovi funkcionarji pa vrženi v zapore in taborišča, mnogi pa so padli v junaški borbi ali pa so bili obsojeni na smrt.

Posebej je v proglosu govora o uspehih, ki jih je Socialistična stranka Avstrije dosegla v povojnih letih obnove in izgradnje. Ob koncu se SPÖ ob 15. obletnici obnove republike in obnove socialističnega gibanja Avstrije obrača na avstrijsko ljudstvo s pozivom, da sodeluje pri uresničitvi velikih ciljev za doseg življenja brez bede in strahu, za svet miru in svobode.

Italija preživlja najhujšo vladno krizo po zadnji vojni

Ko je 24. februarja odstopila Segnijaeva vlada, ker so ji liberalci odpovedali podporo, se je v Italiji začela vladna kriza, ki dejansko — z izjemo zelo kratke „medigre“ Tambronija — traja še danes. Najprej so obstojali že dobri izgledi, da bo Segniju uspelo sestaviti novo vlado takoiimenovanega levega centra, vendar so se namero onemogočili desničarski krogi demokristjanov ob izdatni podpori Vatikana. Pozneje se je reševanja krize lotil Tambroni, ki pa je ponovno zašel v staro napako, ko je sestavil vlado iz samih demokristjanov. Zato je v skupščini doživel zasluženost in splošno pričakovano „nagrado“, da so njegovo vladno podporo razen demokristjanov le še neofašisti. S tem pa se je praktično tudi že začel drugi del vladne krize, kajti vodstvo demokristjanske stranke je pod pritiskom jav-

nega mnenja Tambronija prisililo, da je podal ostavko.

Tako je ostala Italija spet brez vlade in se v političnih krogih zaskrbljeno sprašujejo, kje in kako bo mogoče najti izhod iz krize, kot je Italija po drugi svetovni vojni še ni doživela. Mnogi govorijo, da bo ta izhod nujno treba iskati v predčasnem razpustu parlamenta in v novih volitvah, predvsem pa prevladuje mnenje, da je tudi za Italijo napočil čas, ko bo moral sedanji vladajoči razred omogočiti sodelovanje pri upravljanju države tudi naprednim delavskim silam. Sedanja vladna kriza namreč dovolj jasno kaže, da je v nevarno krizo zašla tudi vladajoča demokristjanska stranka in da se je ta kriza globoko zajedla tudi v politični sistem in režim Italije sploh.

Mnenje drugih:

Razume se, da so v pogovorih obravnavali tudi vprašanja, ki so danes še odprta med obema deželama in kjer je na prvem mestu vprašanje položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Različnost pogledov na to vprašanje je izražena tudi v tem, da zaključni komunistični ločeno omenja jugoslovansko in avstrijsko stališče. Vendar je bilo tako z jugoslovanske kot tudi z avstrijske strani izraženo mnenje, da ni takšnih spornih vprašanj med Avstrijo in Jugoslavijo, katerih ne bi bilo mogoče rešiti s skupno dobro voljo in ob spoštovanju obstoječih mednarodnih obveznosti, zlasti avstrijske državne pogodbe in njenega 7. člena.

Z jugoslovanske strani je bilo popolnoma jasno izraženo stališče, da je dejansko izpolnitev črke in duha avstrijske državne pogodbe v zvezi z manjšino mogoče doseči edino z resničnim zagotovitvijo njenega trajnega obstoja in neoviranega razvoja. Tudi avstrijska stran je v deklaraciji potrdila svojo pripravljenost, da spoštuje obveznosti 7. člena državne pogodbe in rešuje to vprašanje v duhu avstrijske ustave. Na tiskovni konferenci v Beogradu je Kreisky sicer opozarjal na določene razlike v mednarodnopravnem položaju glede Koroške in Tirolske, vendar je svoja izvajanja zaključil z mislijo, da je „treba jemati v poštev okoliščino, da potrebuje v določenih pogojih manjšina močnejšo zaščito kot pa večina“, z drugimi besedami, da manjšinske zaščite ni mogoče uresničevati zgolj na temelju formalne enakopravnosti.

Ob odhodu avstrijske delegacije iz Jugoslavije je mogel vsak stvarni opazovalec priiti do zaključka, da je obisk pripomogel k obnovitvi boljše vzdušja v odnosih med obema sosednjima deželama in da pomeni dobro obljubo za prihodnost. Če je kdo od tega obiska pričakoval ali demagoško zahteval kaj drugega, ta je seveda moral v svojih nerealnih pričakovanjih biti nezadovoljen. Takšno nerealistično stališče do avstrijsko-jugoslovanskih pogovorov je žal zavzel tudi del avstrijskega tiska v svojih komentarjih...

Spričo velikega obsega, ki ga je takšno nestvarno poročanje zavzelo v avstrijskem tisku, je dr. Kreisky svojim zunanje političnim akcijam dodal še, lahko rečemo, notranje politični diplomatski akciji. Na sestanku z novinarji na Dunaju je podal še enkrat izčrpano poročilo o svojih diplomatskih potovanjih in še posebej o svojem obisku v Jugoslaviji. Da bi odstranil vsak dvom o finančnih pogajanjih z Jugoslavijo, je minister Kreisky poudaril, da je vprašanje avstrijskega imetja v Jugoslaviji bilo dokončno rešeno v avstrijski državni pogodbi in da avstrijska delegacija v Beogradu seveda ni zahtevala in niti ni mogla zahtevati kakšne spremembe teh določb državne pogodbe. Pač pa je šlo za dogovor o odškodovanju Jugoslavije za njene terjatve nasproti Avstriji, pri čemer je težava nastala zaradi tega, ker je Avstrija spremenila pogodbo za povračilo teh terjatve, kakor so bili dogovorjeni že pred leti. Vprašanje je bilo zato odloženo za poznejša pogajanja finančnih izvedencev.

Dr. Kreisky je tudi razločno povedal, kako je dejansko bilo obravnavano vprašanje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Iz njegovih pojasnil je vsakdo lahko izvedel, da je to obravnavanje v Beogradu bilo takšno, kakršnega je bilo mogoče pričakovati v skladu z večkrat izraženim načelnim stališčem Jugoslavije. Dr. Kreisky je povedal, da je jugoslovanska stran pri teh pogajanjih nastopala taktčno in da se ni posluževala metode pritiska na Avstrijo, marveč da je izražala prepričanje, da je za napredek neogibno potrebno, da se avstrijska vlada sporazumeva s predstavniki manjšine. Dr. Kreisky je zbranim novinarjem poudaril, da je ta zahteva upravičena in zakonita in da je tudi sam mnenja, da je takšno sporazumevanje potrebno in da ga namerava uresničevati, pa naj bo to komu prav ali ne.

Zal pa je treba ugotoviti, da tem nedvomno pozitivnim prizadevanjem avstrijskega zunanjega ministra, postaviti stvari na svoje mesto in pojasniti nejasnosti, ni sledila ustrezná pripravljenost avstrijskega tiska, da bi ministru izvajanja posredoval javnosti. Dejstvo je namreč, da je le majhen del listov objavil tisti del izjav Kreiskyja, ki zadevajo vprašanje manjšin. Izjema ni niti socialistični tisk. S tem je avstrijska javnost dejansko neobveščena o resničnem položaju in izključena od sodelovanja pri reševanju enega izmed zelo pomembnih in za avstrijsko demokracijo simptomatičnih vprašanj.

Ne more biti dvoma o tem, da je res pomembno, da namerava zunanji minister v najkrajšem času spet stopiti v stik s predstavniki koroških Slovencev, kar bo gotovo priložnost, da pridejo do izraza potrebe in želje slovenske manjšine. Nedvomno je pravilno, da na ta način manjšina de facto dobiva priznanje subjekta v pogovorih o ureditvi svojega položaja, da ni samo pasiven objekt diplomatskih pogajanj.

Toda še mnogo pozitivnejše bi bilo, če bi

Dobro sosedstvo terja tudi napore

Prejšnji teden je Zvezna ljudska skupščina FLR Jugoslavije zaključila svoje prvo letošnje zasedanje. Na dvodnevni seji je obravnavala in končno sprejela vrsto gospodarskih zakonov in predpisov, ki bodo koristno vplivali na nadaljnji razvoj in krepitev jugoslovanskega gospodarstva.

Na zasedanju je bilo govora tudi o zunanje političnih vprašanjih in je bilo zlasti poudarjeno, da posveča Jugoslavija veliko skrb razvoju sodelovanja s svojimi sosedi. V tej zvezi je izjavil državni podtajnik za zunanje zadeve Srdjan Prica, da pomenita nedavni obisk podpredsednika jugoslovanske vlade Todoroviča v Grčiji in obisk avstrijskega zunanjega ministra Kreiskyja v Jugoslaviji prispevek k razvoju odnosov Jugoslavije z Grčijo in Avstrijo. Prav tako je nedavni obisk italijanskega podtajnika Folchija v Jugoslaviji prispeval k boljšemu medsebojnemu razumevanju, kateremu bo služil tudi obisk jugoslovanskega zunanjega ministra Popoviča v Italiji.

Takšen razvoj odnosov — je dejal podtajnik Prica — naj bi sčasoma potisnil v ozadje vse tisto, kar obsega odprte ali latentne probleme v naših stikih s temi deželami. Tu ne gre za izmikanje tem problemom — in mednje sodi tudi manjšinsko vprašanje — marveč za to, da terjajo obveznosti dobrega sosedstva potrebne napore, da se ne bi zgodilo, da bi postalo tisto, kar je latentno, aktualno, da bi težave prerasle v velik problem.

Organizaciji združenih narodov očitajo potratnost

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je pred nedavnim zastavil odboru za proračun OZN vprašanje, ali res potrebujejo uprave in razne delegacije OZN iz leta v leto vedno več novih dragocenih perzijskih preprog in zakaj je potrebno vse uradne prostore opremljati samo z najizbranejšim pohištvo in opremo?

To vprašanje je vsekakor upravičeno, kajti letni proračun OZN za reprezentančni fond se že nevarno bliža eni milijardi dolarjev, to se pravi, da izda v te namene vsako leto blizu 25.000.000.000 šilingov.

Sicer drži, da mora organizacija, kot so to Zdrženi narodi, tudi reprezentirati, saj predstavlja najvišjo oblast na svetu. Vendar je vprašanje, ali sodijo iz leta v leto vedno novi avtomobili, vedno nove dragocene perzijske preproge in vedno večji izdatki za pijače res med nujne in potrebne izdatke reprezentacijskega fonda? Proti stalnemu naraščanju teh izdatkov se generalni sekretar Hammarskjöld zaskrbljeno bori že ves čas svojega mandata, toda doslej izgleda še ni uspel in se strokovnjaki za proračun še naprej prijemajo za glavo, ko morajo preskrbeti sredstva za „nujne in potrebne“ reprezentančne izdatke.

Tako je novi proračunski revizor, Indijec Sirma, potožil, da ima sicer polno razumevanje za reprezentančne potrebe ljudi, ki predstavljajo Združene narode, ne more pa razu-

meti, da razni delegati iz proračunskih sredstev nabavljajo preproge, gobeline, umetnine, pohištvo in pisarniško opremo in stroje ter celo delikatese in pijače, kar si pustijo dostaviti na svoje domove, kjer si s temi predmeti urejujejo „privatne pisarne“. Samo v zadnjih treh letih so iz sredstev OZN nakupili za 13 milijonov dolarjev raznih konzerv morskih rakov in drugih delikates ter za 145 milijonov dolarjev raznih žganih pijač, medtem ko so 440 milijonov dolarjev porabili za nabavo raznih preprog. Posebno poglavje predstavlja vsakoletna nabava novih luksuznih avtomobilov, medtem ko „stare“ vozove, ki so prevzeli le nekaj tisoč kilometrov, prodajo zelo poceni gotovim trgovcem, od katerih si jih potem kupujejo — seveda po malenkostnih cenah — delegati in uslužbenci OZN, ki pa stroške vzdrževanja spet prenašajo na OZN.

Zaradi tega pretiranega luksuza in potrate so bile izrečene že mnoge pritožbe zlasti s strani raznih državnih in diplomatov, ki se na sedežu OZN zglasijo le kot gostje. Končno so nekatere delegacije pri OZN le zaprosile generalnega sekretarja, naj določi posebno komisijo, ki bo preiskala razmere in predlagala protiukrepe. Ker pa so med tistimi, ki se jim očitno dopade potratno reprezentiranje, zelo vplivne delegacije, so izgledi za strogo reformo pač zelo majhni.

Tudi volitve na Gradiščanskem in Nižjem Avstrijskem

niso privedle do bistvenih sprememb

Kakor predzadnje nedeljo na Štajerskem in Predarljskem, tako tudi zadnje nedeljo na Gradiščanskem in Nižjem Avstrijskem ni prišlo do večjih sprememb v razmerju med posameznimi strankami. Obe veliki stranki sta v glavnem obdržali položaj, le pri malih strankah se je tudi v teh dveh deželah pokazal isti razvoj kot v ostali Avstriji: namreč da je FPÖ nekoliko pridobila na glasovih, ne da bi si s tem okrepila vpliv, medtem ko je KPÖ ponovno utrpela občutne izgube.

Deželnozbornske volitve na Gradiščanskem bi lahko pomenile bistveno spremembo, ker je šlo v bistvu le za en sam mandat razlike, vendar je ostalo vse pri starem. Slej ko prej ima ÖVP 16 mandatov, SPÖ 15 in FPÖ1. Vsekakor pa je značilno, da je ÖVP v pretežno agrarni deželi zgubila blizu tri tisoč

hkrati tudi avstrijska demokratična javnost imela priložnosti izvedeti, da so zahteve manjšine po izboljšanju in utrditvi svojega položaja na osnovi državne pogodbe popolnoma zakonite in da nikakor ne pomenijo nelegalnosti do avstrijske države. To bi bilo najmanj, kar bi bil avstrijski tisk dolžan storiti ne samo nasproti manjšini, marveč zlasti nasproti celotni avstrijski javnosti, ki je bila doslej o manjšinskem vprašanju praviloma netočno, pomanjkljivo in pogosto motljivo in nedobronamerno informirana.

Ne dvomimo o tem, da bi v takem primeru odločilni del avstrijske demokratične javnosti podprl pozitivna prizadevanja za pravičnejše urejanje manjšinskega vprašanja v skladu z mednarodnimi obveznostmi Avstrije. S tem bi bil storjen tudi odločilni korak k trajnemu in sproščnemu razvoju dobrega sosedstva razmerja z Jugoslavijo.

„Nati razgledi“, 9. 4. 1960, Ljubljana

PO ŠIRNEM SVETU

Hannover. — Ob 15-letnici osvoboditve so imeli v raznih bivših koncentracijskih taboriščih spominske proslave, ki so se jih udeležile delegacije bivših pripornikov iz raznih držav. Taka proslava je bila tudi v nekdanjem nacističnem taborišču Bergen-Belsen- kjer je našlo smrt poleg drugih tudi okoli 10.000 Židov. Na proslavi je član deželne vlade Benemann izjavil, da zli duh antisemitizma v Zahodni Nemčiji še vedno živi.

Atene. — Grški tisk je poročal o sklepu poveljstva Atlantskega pakta, da bo na Kreti središče za vežbanje čet NATO, kjer bodo predvsem vadili z diriganimi sredstvi za majhne daljave. Tozadevni sporazum bodo v kratkem podpisali med Grčijo in NATO.

Washington. — Te dni so se sestali v Washingtonu zunanji ministri Amerike, Britanije, Francije in Zahodne Nemčije. Na sestanku so razpravljali o vprašanjih, ki bodo prevladovala na bližnji konferenci najvišjih predstavnikov Zahoda in Vzhoda, ki se bo 16. maja pričela v Parizu.

Ljubljana. — Prejšnjo nedeljo so se v Ljubljani zbrali na spominski proslavi preživeli internirani iz nekdanjega taborišča Buchenwald. Na proslavi je bilo poudarjeno, da je Buchenwald edino nacistično taborišče, ki se je samo osvobodilo. Slavnostni govornik je, na proslavi izrazil upanje, da se Buchenwald ne bo nikoli več ponovil in da bo na svetu zavladal mir. Spomin svojih tovarišev, ki so v taborišču umrli kot žrtve nacifašističnega nasilja, so počastili z enominutnim molkom.

Budimpešta. — Čez nekaj mesecev bodo položili prve temelje za 4000 km dolgi naftovod, ki bo povezal naftna področja Sovjetske zveze s štirimi vzhodnoevropskimi deželami: Poljsko, Vzhodno Nemčijo, Češkoslovaško in Madžarsko. Naftovod bo začel pri Kujbiševu na Volgi in bo šel do Minska, kjer se bo razcepil v dve veji; ena bo vodila prek Poljske v Vzhodno Nemčijo, druga pa prek Češkoslovaške na Madžarsko. Naftovod, za katerega so glavni načrt izdelali sovjetski inženirji, bo predvidoma dograjen v štirih letih.

Bonn. — Zahodnonemška vlada je protestirala proti sovjetskim obtožbam, češ da se v Zahodni Nemčiji znova pojavljajo militarizem in revanšne težnje ter da se vedno bolj krepe fašistične sile. Vendar tega protesta nihče na svetu ne jemlje resno, ker je splošno znano, kakšno smer je ubrala Zahodna Nemčija pod kanclerjem Adenauerjem.

Kaduna. — Guverner Bel je v skupščini Severne Nigerije izjavil, da bo v Britanskem Kamerunu meseca februarja 1961 plebiscit o tem, ali se želi ljudstvo te dežele priključiti neodvisnemu Kamerunu ali nigerijski federaciji. Trenutno je Britanski Kamerun pod skrbništvom Združenih narodov, upravo nad njim pa ima Velika Britanija.

München. — Po nedavnih volitvah na Bavarskem, kjer je socialdemokratska stranka Nemčije dosegla velike uspehe, so izvolili tudi mestni odbor v Münchenu. SPD ima v odboru 34 sedežev, CDU pa 16, zato so dobili socialisti prvega in tretjega župana, krščanski demokrati pa drugega župana. Obe najmočnejši stranki sta se sporazumeli, da bosta po možnosti sodelovali v vseh vprašanjih.

London. — V britanskih političnih krogih je opaziti živahno zanimanje za najnovejši načrt predsednika sovjetske vlade Hruščeva glede Berlina. Hruščev je namreč izjavil, da bi bila Sovjetska zveza pripravljena priznati sedanje stanje v Berlinu, če bi se zahodne sile obvezale, da omejijo zopetno oborožitev Zahodne Nemčije.

Frankfurt. — V okraju Friedberg so v zadnjih dneh ponovno oskrunili dvoje židovskih pokopališč.

Tudi pesem doprinaša k mirnemu sožitju in sodelovanju med narodi

PO DESETLETJIH SPET PRISRČNO SREČANJE Z „LIRO“ IZ KAMNIKA

V treh dvoranah je preteklo soboto in nedeljo spet zadonela slovenska pesem, tokrat iz grl pevcev Prvega slovenskega pevskega društva „Lira“ iz Kamnika. Samo trije kraji — Loče nad Baškim jezerom, Dobrla vas in Pod Jerberkom — in vendar bo ostal spomin na ta drugi obisk „Lira“ na Koroškem in na njene koncerte še dolgo živ med pevci in ljubitelji naše pesmi od Zile do Pliberka in od Kapelških grap do južnih vznožij Svinje planine. Ostal bo živ zaradi premnogih lepih pesmi, ki jih pri nas poredko slišimo tako ubrano in sproščeno zapete, zaradi odličnih tenorjev in solistov, ki so nas zadivili, predvsem pa zaradi prisrčnosti, v kateri smo se znašli povsod, posebej pa še ob slovesu po koncertu Pod Jerberkom, ko so z dragimi gosti iz Kamnika naše pevke in pevci ponosno in vzpodbudno zapeli „Zdaj zaori pesem o svobodi“ in številne druge. Ko smo družno pili požirek iz pokala, ki ga je Lira dobila pred 65 leti podarjenega ob svoji prvi turneji po Koroški v Skočidolu, smo se spominjali težkih časov, ki smo jih od takrat preživeli. In v naših srcih je znova pomladansko vzvalovilo spoznanje, da smo jih prestali prav zaradi ljubezni do svoje pesmi, tega dragulja, ki se ga vsi tako oklepamo, ker nam vliva vedno znova pogum in vero v našo bodočnost.

S 35 pevci se nam je predstavila „Lira“. Takorekoč tri generacije so bile zastopane v njenem zboru od 72 let starega sivega očanca, okoli katerega so ostali mlajši pevski tovariši navzdol do starosti 23 let. In ko je pred zbor stopil dirigent Ciril Vremšak, da za uvod intonira stoletja staro slovensko iz kmečkih uporov „Le vkup, le vkup, uboga gmajna“, je stal pred zborom dirigent in komponist, ki že 40 let zvesto služi svojemu zboru in ga drži večno mladega in čilega. V tej budnici k zbiranju za staro pravdo smo spoznali lepi in sproščeni bas Iva Kordaša, ki nas je v teku koncerta še večkrat prevzel enako, kakor bariton mladega harmonizatorja Sama Vremšaka.

Težko je biti kritik tako ubranega zboru z lepimi čistimi glasovi, ki poje, kakor bi se igral s pianissimi in forti. Vseh 18 pesmi njegovega koncerta, tako umetne kakor narodne, so ugajale. Za vse lahko rečemo, da so bile doživeti prerez stvaritev slovenskih skladateljev Venturinja, Tomca, Gobeca, Prelavca, Bučarja in Adamiča. Od njih se je posebno vtisnila v spomin Gobčeva „Nič več ne bom hodil“, v katere besedilo je naš Podjerberčan Miro Miškulnik pisal o dekletu, ki je v Škofčah doma. Med narodnimi smo poleg priredb F. Marolta, R. Simonitija, C. Vremšaka in J. Boleta zlasli obču-

dovali priredbi mladega 30-letnega Sama Vremšaka „Kranjčičev Jurij“ in „Ženka mi v goste gre“, posebej pa sta med hvaležnimi poslušalci užgali Simonitijeva „Plovi, plovi“ in Maroltova „Ribniška“. S „So še rožce v hartnu žalovale“ in „Pojdam v Rute“ pa je dirigent Ciril Vremšak pokazal dve svoji priredbi v koroškem peteroglasju. Za zaključek koncerta je „Lira“ postregla z dvema ruskima narodnima in sicer s „Pripovedko o razbojniku Kudejaru“ in s „Pesmijo o Atamanu Platovu“ v priredbi dirigenta zbora donskih kozakov Sergeja Zavorova. V prvi kakor drugi smo doživeli odlično zapeto rusko narodno pesem, kjer so se ob prelepi spremljavi zbora odlikovali tako Ivo Kordaš kot solist in pa polni in čisti tenorji zbora.

Dragi gostje iz Kamnika v — žal — kratkem času svojega bivanja med nami niso le peli, temveč so spoznali tudi vigradno lepoto naših krajev. Videli so lepoto naših jezer in naših gor. Na Ruštat pri Velikovicu smo jim posredovali spomin na sliko Podjune in njeno ljudstvo, njihovo oko pa je objelo tudi Kamniške planine, pod katerimi domujejo. Na poli preko Kolmare vasi in Bilčova v Pod Jerberk pa smo jim ob zahajajočem soncu odkrili svet Miklove Zale, Janežiča in Einspielerja vse tja do domovine Matije Majarja — Ziljskega na našem zapadu. Na gosposvetskem polju so gledali stotine znanilce naše zgodovine in ko smo se povzpeli k cerkvi na Štalenski gori, se je v toplempopoldanskem soncu kopala vsa naša domovina, naš mili kraj.

Mnogo lepih in odličnih zborov smo koroški Slovenci zadnja leta slišali kot goste na koroških tleh. Vsak zbor je bil doživetje zase. V njihovo vrsto je minulo soboto in nedeljo vstopila tudi „Lira“, kajti posredovala nam je veliko lepega in bratsko pri-

O B J A V A

V petek, dne 22. aprila 1960, v času od 13. ure do 17. ure je na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu „Dan staršev“. Starši naših dijakov imajo priložnost, da se o učnih uspehih svojih otrok porazgovorijo z vsemi profesorji.

Sprejemni izpiti za prvi razred in po potrebi tudi za višje razrede bodo v soboto, dne 9. julija 1960, to je prvi dan velikih počitnic.

Ravnateljstvo
Državne realne gimnazije
in gimnazije za Slovence v Celovcu

srčnega. V zelenečo se pomlad nam je prinesla cvetja svojih src in svojih grl. Vzpodbudno — kakor je ob slovesu dejal predsednik SPZ dr. Franci Zwitter — nam je zapela „Le vkup, le vkup“, s svojo pesmijo pa je doprinesla tudi nov kamen k stavbi mirnega sožitja, razumevanja in sodelovanja med narodi sosedi, ki jo v tem delu sveta gradimo s pesmijo in kulturno izmenjavo vsi, ki dobro v srcu mislimo.

KULTURNE DROBTINE

■ Glasbeni festival v Firenzah, ki spada med najbolj pomembne umetniške dogodke v Italiji, bodo 10. maja odprli z uprizoritvijo Cherubinijeve „Elise“. Septembra pa bo italijanska akademija za glasbo in lepo umetnost priredila v Firenzah vrsto spominskih prireditev ob 200. letnici rojstva slavnega italijanskega glasbenika Cherubinija.

■ 14. mednarodni kongres za znanstveni film bo v času od 19. do 26. septembra v Pragi, kjer bodo priredili tudi filmski festival, ki bo pokazal vlogo kinematografije v službi znanosti.

„Oscarji“ za leto 1959

Akademija za filmsko umetnost v ameriškem filmskem mestu Hollywood je prejšnji teden podelila nagrade — Oscarje — za najboljše filme in najboljše igralce v letu 1959.

Najboljši film: „Ben Hur“ (ZDA), ki je prejel kar 11 Oscarjev;

najboljša igralka: Simone Signoret za vlogo v filmu „Cesta gosposkih četiri“;

najboljši igralec: Charlton Heston za vlogo v filmu „Ben Hur“;

najboljši režiser: William Wyler za film „Ben Hur“;

najboljši tuji film: „Črni Orfej“ (Francija);

Najboljša igralka stranskih vlog: Shelley Winters za vlogo v filmu „Dnevnik Ane Frank“;

najboljši igralec stranskih vlog: Hugh

Griffith za vlogo v filmu „Ben Hur“;

najboljši dokumentarni film: „Serengeti ne sme umreti“ (Nemčija);

najboljši kratkometražni film: „Zlata riba“ (Francija);

najboljši dokumentarni kratkometražni film: „Steklo“ (Nizozemska);

najboljša pesem v filmu: „Veliko upanje“, ki jo poje Frank Sinatra v filmu „Luknja v glavi“;

najboljši izvorni scenarij: pisec komedije „Razgovor v postelji“ Russel Rouse in Clarence Greene.

Skupno je akademija podelila 22 Oscarjev, od katerih jih je polovico dobil film „Ben Hur“. Film „Dnevnik Ane Frank“ pa je prejel tri nagrade.

V celovškem gledališču Donizettijeva opera

„Lucia di Lammermoor“

Celovško Mestno gledališče je prejšnji teden poskerbelo spet za novo presenečenje, ko je po operetnih komadnih zadnjih mesecev pripravilo premiero Donizettijeve opere „Lucia di Lammermoor“. Čeprav spada ravno ta opera med najboljša dela znanega komponista — v celoti je pod njegovim imenom izšlo blizu 70 opernih del — jo le redko srečavamo na odrih in dajejo zlasti v nemško govorečih deželah, v kolikor se sploh poslužujejo Donizettija, prednost raje njegovim komičnim operam. Zato je zasluga vodstva celovškega gledališča še večja, da se je odločilo za veliko tragično opero, ki je doživela sijajne uspehe že na vseh velikih odrih sveta.

Gotovo je pri uprizoritvi tega dela velika težava v tem, da zahteva naslovna vloga pevko posebnega formata, s kakršno pač ne razpolaga vsako gledališče. Tudi celovško gledališče si je moralo „izposoditi“ Lucio neposredno iz Italije in je Irena Gasperoni izpolnila vsa pričakovanja tako glede petja kot tudi glede igranja. Poleg nje je kot gost sodeloval tudi italijanski tenorist Luigi Tavolari, ki pa mu je le z izrazitim južnaškim temperamentom uspelo nekoliko izravnati glasovne slabosti, zato pa se je tokrat pokazal z najboljši strani stalni član celovškega ansambla Henry Philips, ki je (mogoče iz solidarnosti do italijanskih gostov) prav tako pel v italijanščini in tako svojemu glasu dal šele pravi okvir. V manjših vlogah so se uspešno uveljavili Slavko Aljinovič, Franz Pachber, John Reynolds, Betty Kopler in tudi zbor pod vodstvom Franza Gerstackerja je rešil svojo nalogo v zadovoljstvo občinstva.

Glasbeno vodstvo je bilo pri Gustavu Wiese v dobrih rokah; tudi scenarija, ki jo je oskerbel arhitekt K. E. Spurny, ter kostumi Anny Arnoldove so uspešno prispevali k dobremu poteku uprizoritve; glavna zasluga pa nedvoumno velja režiserju Fredu Schulz-Holzu.

Ze pri eni izmed zadnjih premier smo v našem listu zapisali, da je celovški gledališki ansambel zmožen z uspehom uprizoriti tudi težje komade. Premiera Donizettijeve „Lucie di Lammermoor“ je to vsekakor potrdila.

Janko Pleterski:

Materinščina otrok in pouk na koroških osnovnih šolah

(PONATIS IZ „ZBORNICA KOROŠKE“)

Prav zaradi tega jih bomo kljub vsem našim pridržkom in dvomom glede njihove točnosti, uporabili za primerjavo z rezultati objavljanja od slovenskega pouka v šolskem letu 1958/59. Neposredna primerjava je mogoča le, če upoštevamo samo osnovne šole in ne tudi glavne šole. Slednje namreč v večini zajemajo tudi nemška področja izven ozemlja dvojezičnih osnovnih šol in zato etnična struktura njihovih učencev ne more biti tipična za etnične razmere na ozemlju dvojezičnih osnovnih šol.⁷⁾

Popis leta 1951 je naštel na Koroškem 42.09 ljudi s slovenskim občevalnim jezikom. Od teh je na ozemlju 98 dvojezičnih osnovnih šol, ki jih upošteva koroška statistika, bilo 39.290. Ker je vsega stalnega prebivalstva na tem ozemlju bilo 97.925, je odstotek prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom znašal 40.13 %. In ker v starni strukturi med nemškimi in slovenskim prebivalstvom na Koroškem ni razlike, je upravičena domneva, da je vsaj tolikšen bil

tudi odstotek otrok s slovenskim občevalnim jezikom v upoštevanih dvojezičnih osnovnih šolah. Ta odstotek se v nekaj letih ni mogel bistveno spremeniti, zato ga lahko prenesemo tudi na šolsko leto 1958/59. V tem šolskem letu je bilo na prizadetih 98 dvojezičnih osnovnih šolah 9.930 učencev, torej bi po procentu štetja leta 1951 med njimi moralo biti vsaj 3.984 otrok s slovenskim občevalnim jezikom in seveda tudi s slovensko materinščino. Za dvojezični nemško-slovenski pouk pa je ostalo priglašeni avstrijskega uradnega ljudskega štetja leta 1951 nam torej pokaže, da je ostalo najmanj 1.890 ali skoraj polovica slovenskih otrok brez kakršnegakoli pouka v svoji materinščini! To je že bistveno drugačen zaključek, kakor ga vsiljuje prej ponatisnjena avstrijska šolska statistika o odjavah od slovenskega pouka. Da je takšen zaključek utemeljen, lahko spoznamo še po drugi poti.

Leta 1949 so bili prvič objavljeni podatki o materinščini učencev na koroških osnovnih in glavnih šolah, in sicer v šolskem letu 1948/49. Po teh podatkih je tedaj na osnovnih šolah bilo 6.247, na glavnih šolah

pa 486 učencev slovenskega materinskega jezika.⁸⁾ Ker je na upoštevanih dvojezičnih osnovnih šolah tedaj bilo skupaj 12.868 učencev, je po teh podatkih odstotek otrok s slovensko materinščino znašal 48.54 %. Tudi za te podatke veljajo vsi pridržki, ki smo jih navedli glede rezultatov splošnega popisa prebivalstva leta 1951. Predvsem je treba vedeti, da objavljeni podatki o materinščini niso dobljeni z metodo, ki bi jamčila znanstveno objektivnost, marveč so rezultat osebne ocene učiteljev. Kolikor je odstotek slovenskih otrok po teh subjektivnih ocenah večji kot odstotek, dobljen po splošnem popisu prebivalstva leta 1951, potem je treba vsekakor koroškimi učitelji priznati večjo objektivnost v tem vprašanju. Gotovo pa je, spriči poudarjene nemško-nacionalne orientacije tega učiteljstva v prejšnjih obdobjih, da je tudi pri teh ocenah marsikje prihajala do izraza osebna želja zmanjšati v podatkih delež otrok s slovensko materinščino. Vendar, če celo tako dobljeni odstotek prenesemo na število učencev v osnovnih šolah, upoštevanih v koroški statistiki dvojezičnega pouka (9.930), bi število otrok s slovensko materinščino v šolskem letu 1958/59 znašalo vsaj 4.820. To je že za 2.726 več, kakor pa jih je ostalo priglašeni za dvojezični pouk. Z drugimi besedami, najmanj 2.726 slovenskih otrok

na Koroškem je v tem šolskem letu na osnovnih šolah izgubilo ugodnost šolanja v materinščini! To je 56.56 % vseh slovenskih otrok, po tem avstrijskem podatku! Takšen je bil učinek odloka deželnega šolskega sveta z dne 22. septembra 1958, ki so ga izsilili nemški nacionalistični krogi na Koroškem.

Dejansko je odstotek otrok slovenskega materinskega jezika na osnovnih šolah južne Koroške občutno večji, kakor ga izkazuje avstrijski podatki, zato je seveda tudi resnično število slovenskih otrok, katerim je odvzeta ugodnost pouka v materinščini, absolutno večje. Po cenitvi britanskih okupacijskih oblasti, ki nikakor niso imele interesa števila Slovencev prebiravati, pač panarobe, je leta 1946 bilo na Koroškem do 60.000 Slovencev.⁹⁾ To bi, preneseno na prebivalstvo dvojezičnega ozemlja leta 1951 (97.925), znašalo blizu 61 % ali nad 6.000 slovenskih otrok v šolskem letu 1958/59. Po ocenitvi profesorja za zgodovino na City College v New Yorku dr. H. Kohna pa je število Slovencev na Koroškem znašalo po drugi svetovni vojni blizu 75.000.¹⁰⁾

(Nadaljevanje sledi)

7) N. pr. glavne šole Smohor (Hermagor), Vrba (Velden), Beljak (Villach), Celovec (Klagenfurt), Vetrinj (Viktring).

8) Verordnungsblatt für das Schulwesen in Kärnten 1949, Stück XI/XII, str. 99.

9) Report from the Select Committee on Estimates, Session 1945-46, London, His Majesty's Stationary Office, str. 674.

10) Hans Kohn, The future of Austria, Headline series No. 112, Foreign policy association, 1955, str. 37.

Vsak mesec vsaj eno knjigo!

Dobra in lepa knjiga je po izkušnjah in dognanjih še vedno naša najboljša prijateljica. Žal samo, da se teh prijateljskih vezi v zadnjem času vse premalo oprijemamo, kar povzroča vrzel v rasti duhovnega življenja, spoznavanja in plemenitenja globin človeške notranjosti ter širitev obzorja na splošno.

Pri povpraševanju in raziskovanju, koliko knjig so posamezniki in družine v zimskih mesecih prebrali, je bil zaključek klavern, dejansko se je zelo malo bralo. Takšna ugotovitev ni razveseljiva in govori skoraj o tem, da so ljudje postali prekomodni, da bi prebrali koristno knjigo. Razumljivo je, da je mladim ljudem bolj kot knjiga zanimiv moped in druge vrste motornih vozil ter slike na kino-platnu, kjer bi lahko rekli, da se spet približujejo detinskemu razpoloženju, na žalost tudi v duhovnem pogledu.

Literarne ure, ki jih je pred nedavnim po številnih naših krajih posedovala Slovenska prosvetna zveza, so nedvoumno pokazale, da je zanimanje za lepo knjigo še vedno živo med našim ljudstvom, treba je le odkrivati nje lepoto, globino ter užitek in korist, ki ga nudi vsakemu, ki se je poslužuje.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze je na literarnem večeru v Domu glasbe v Celovcu povedal staro in vedno novo spoznanje, da človek ne živi le od materialnih dobrin, temveč tudi od duhovnih, ki jih v prvi vrsti posreduje knjiga. Na tem večeru je tudi številno občinstvo z globokim doživetjem sprejemalo odlomke literarnih del priznanih slovenskih književnikov. Kar pa je še bolj razveseljivo, če se smemo tako izraziti, je dejstvo, da so tudi preprosti ljudje na podeželju, kakor kmetje, delavci ter kmečiči in delavska mladina, z navdušenjem sledili literarnim utrinkom slovenskih pisateljev. Slovenska prosvetna zveza bo po teh izkušnjah brez dvoma storila pri svojih krajevnih slovenskih prosvetnih društvih vse, kar bo v njenih močeh, da bo vzbujala zanimanje za branje leposlovnega in strokovnega tiska, kar je samoumevno prvenstvena vloga prosvetne dejavnosti.

Ne bi želeli in žalostno bi bilo, če bi naši brihtni ljudje sledili naziranju odbornika v dunajski občini proti koncu stare cesarske Avstrije, ko je pri točki dnevnega reda o kulturni dejavnosti izjavil „Wann i nur a Biäachl siach, hab i scho gfressen!“, kar bi pomenilo po našem, da je že sit, če vidi kakšno knjigo. S temi besedami je konservativni občinski mandatar izrazil miselnost dobrišnega dela tedanjega duševno lenega in profitarkega meščanstva in tudi v bojazni, da bi se navadni zemljan izobraževal s knjigo in koristnim tiskom. Po tej svoji izjavi je občinski odbornik Bielohlawek prešel v neslavni zgodovinski spomin, ko z njegovim imenom mnogokrat označujejo nazadnjaškega človeka, ki nima za duhovno izživiljanje oziroma na knjižnem področju nobenega razumevanja. Temu nasproti so pa za delavstvo zainteresirani voditelji in buditelji postavili drugo geslo, ki se nemško glasi: Den Feind, den wir am meisten hassen, das ist der Unverstand der Massen!“, kar pomeni: Neprijatelj, ki ga najbolj sovražimo, je nespamet množic. Voditelji delavsko-razrednega gibanja so širili med množice dober tisk, knjigo in časopis ter je temu pomembnemu sredstvu skoraj v prvi vrsti pripisati uspeh, ki ga je delovno ljudstvo doseglo na socialnem in družbenem področju v zadnjih desetletjih.

Ne bi želeli, da bi naša nadarjena mladina sledila Bielohlawekovim nazorom in podlegla onim, ki jih je že dosti, da smatrajo tiste, ki se zanimajo za kulturne dobrine in za knjige, za obžalovanja vredne neumneže.

Pri vsem tem se ne sme prezreti, da današnja generacija in mladinci niso analfabeti, temveč še nekaj tudi berejo in sicer strastno berejo. Predvsem kriminalne zvezke po enem šilingu ter mnoge magazine z dvomilijovno moralno vsebino. Lahko opazujemo takšne kjer koli, na železnica, avtobusnih voznjajah, čakalnicah in drugod. Zanimanje za dnevno časopisje je v veliki meri v tem, če prinašajo na vidnem mestu čimbolj kričeče, krvave in kriminalne senzacije ter dogodke. Pri nas v Avstriji gotovo tudi ne manjka proizvodnje dobrega tiska, ki uživa celo mednarodno priznanje. Večina bralcev pa posega po raznih inozemskih ilustriranih publikacijah, ki ponazarjajo v sliki in stavku nemoralo, kar hrčkone ne vpliva posebno vzgojno-koristno in vnaša v mlada srca amoralnost in vzbuja zločinske nagone.

Na literarnih urah slovenskih književnikov smo slišali o bogati proizvodnji lepe in dobre slovenske knjige v izvorni privedbi in prevodih, ki bo letos dosegla okoli 400 del. Za mali narod je to velika reč in spričevalo visokega kulturnega stremljenja.

Našim mladim ljudem dobro, počno in zabavno slovensko knjigo v rokel! Predvsem pa je to nujno in pomembno za naše prosvetne kot krajevne voditelje ljudstva. Zave-

Zaključna prireditev gospodinjskega tečaja v Sekiri

Kdor bi mislil, da je bilo v preteklih mesecih v Korotanu v Sekiri sezonsko zimsko spanje in tihoča, bi se motil, kajti okoli štiri mesece je v prostorih kipelovo sveže mlado življenje. Slovensko šolsko društvo je namreč izpolnilo spet eno izmed svojih nalog ter organiziralo in omogočilo gospodinjsko-kuharski tečaj. Na tečaju so bile zastopane udeleženke iz vseh naših dolin, ena celo s severne jezikovne meje, iz Kostanje.

V nedeljo pa je bilo na zaključni prireditvi gospodinjsko-kuharskega tečaja zares sončno-pomladno srečanje v Sekiri. Bila je zares pomlad v deželi, bila je pomlad življenja in narave in ko so se tečajnice, naša mlada slovenska koroška dekleta, predstavile na popoldanski prireditvi v belih bluzah, modrih krilih in z rdečimi ruticami, je bilo, kakor pravi poet: Zdaj klije tebi dvojni cvet, pomladni čas, čas mladih let!

Zaključna prireditev je bila razdeljena v dva dela in sicer v razstavo šiviljskih izdelkov in množice proizvodov kuharske umetnosti ter popoldanski kulturni spored. Tečaj je vodila priznana gospodinjska učiteljica Anica Kokotova in morda tudi ni bilo potrebno, da bi jo bil na prireditvi kdo izmed poklicanih javno pohvalil, ker dobro delo se samo hvali. O uspehu zares dobrega dela so se gostje na razstavi in domači kulturni prireditvi v vrhanci meri sami prepričali in glasno izražali svoje priznanje in pohvalo, še več, svoje občudovanje, da je mogoče v razmeroma kratkem času posredovati tečajnicam toliko koristnega in lepega znanja. Uspeh, ki so ga gostje na prireditvi videli in doživeli, je najboljši spričevalo za strokovno sposobnost gospodinjske učiteljice, ki je tečajnicam z vso požrtvovalnostjo posvečala svoje prizadevanje, pri čemer lepi uspehi niso mogli izostati. Na drugi strani pa je uspeh pripisati nedvoumno tudi temu, da so slovenska dekleta brihtna ter sposobna dojemati tudi resno in težjo učno stvarino.

Tečaj ni bil zgolj gospodinjska šola, temveč bolj družinska vzgoja, kar pomeni, da so se tečajnice vzgajale za družinsko življenje in za poznejše dobre gospodinje in matere, kar je visoki cilj vsakega dekleta.

Učni načrt je bil dobro izbran ter je vseboval pouk o kuhanju s hranoslovjem kakor tudi o vrtnarstvu. V šiviljski stroki so se dekleta učile krojnega risanja in se navajale na samostojno šivanje. V splošnem gospodinjstvu pa so obdelovale snovi serviranja, vzgojeslovja, vzgoje predšolskih in šolskih otrok, nege dojenčkov ter higijene,

Celovec

Tiskovni urad celovškega mestnega magistrata poroča v svojih obvestilih med drugim:

Meseca marca je mestni matični urad zapisal 107 rojstev in 97 smrtnih primerov celovških domačinov ter 149 rojstev in 56 smrtnih primerov iz drugih krajev. Porok je bilo meseca marca v Celovcu sklenjenih 38.

Prav tako meseca marca je celovški zdravstveni urad registriral 1902 obolenji za gripo, za katero sta umrli dve osebi. Nadalje so pri zdravstvenem uradu prijavili 1 primer škrlatnice, 5 primerov oslovskega kašlja, 6 obolenj za jetiko, 1 hepatitis epidemica in dva vgriza od psov.

Na seji mestnega odbora so sklenili, da bodo izgradili Šentvidsko cesto, da bo ustrezala pogojem sedanjega motoriziranega cestnega prometa ter da bodo tudi na tej

dati se je treba, da je škoda za vsakega našega človeka, ki bi zapadel poneumnevanju po kvartnem tisku. Tisk je še vedno veselila, ki je ni podcenjevati. Po ustrezni knjigi naj se naši prosvetaši izobražujejo in gradijo na svoji osebnosti, da bodo voditelji svoje okolice. Široko obzorje in krepak značaj si ni mogoče osvojiti z bedastim, plehkim in senzacionalnim tiskom, najmanj pa lastnosti mislečega, preudarnega in hkrati vodilnega človeka.

Vsak naj si vzame vsaj toliko časa in se potruditi, da prebere na mesec eno dobro in koristno knjigo. Slovenska prosvetna društva bodo v tem pogledu izvajala svoje najvažnejše poslanstvo. Poleg vse druge prav tako pomembne prosvetne dejavnosti bodo širila dober tisk, priporočala ter posredovala branje dobre leposlovne in strokovne slovenske knjige.

ki je pomembna za ohranitev dragocene dobrine zdravja.

Praktični in teoretični učni čas je trajal od 6. do 19. ure. Vse učne dneve so dekleta marljivo sledile pouku in sodelovale. Izkoristile pa so tudi večerne ure. Čas od 19. do 21. ure so posvečale duhovni izobrazbi, ker vedno velja tudi pravilo, da človek ne živi samo ob kruhu, temveč se izživlja tudi v umetnosti in kulturi. Ob večernih urah so brale, se učile petja in vadile za kulturni del zaključne prireditve. Spet se je pokazalo, da so se gojenke, doma iz različnih krajev in različnih narečij, kar kmalu prav dobro razumele ter si osvojile tudi precejšnje znanje zbornega knjižnega jezika.

Na razstavi kuharskih izdelkov so povedale, da so v tej stroki posvečale največ pozornosti temu, da si osvojijo znanje, iz cenjenih receptov izdelati dobre in okusne jedstvine, kar bo vsaka že ob praznikih lahko izkoriščala doma in razveselila svojce. Iz šiviljske stroke pa so pokazale pestro kolekcijo ročnih del, kar je koristno, da ženska zna, kakor na primer sama sešiti otroška perila in oblečke, srajce, predpasnike, delovne obleke, ženske obleke za vsak dan in obleke za praznike.

Pestra, okusna in lepo razporejena raz-

Dvorec pri Hodišah

Preteklo sredo smo na pokopališču v Hodišah položili k večnemu počitku Antona Presek arja, pd. Kranjca v Dvorcu pri Hodišah. S starim Kranjcem, ki je zatislil svoje trudne oči po krajši bolezni v 72. letu starosti, je šel iz naše srede mož zdrave vedrine in klenega značaja, ki je vse svoje življenje zvesto izpolnjeval napotilo Simona Gregorčiča: Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!

Rajni Kranjc je že v zgodnji mladosti izgubil svojega očeta. Komaj 16 let star je moral na svoji domačiji sam prijeti za plug, ki ga ni izpusstil iz rok takorekoč do svoje smrti. Navzlic temu pa je vedno spet našel čas za narodno prosvetno delo in za delo v korist domačega ljudstva v občinskem svetu. Nad 40 let je v Slovenskem prosvetnem društvu „Zvezda“ v Hodišah nastopal kot pevec, igravec in odbornik. Dolga leta pa je bil tudi odbornik občine. S svojo zdravno vedrino in šegavostjo ni bil le vzor svojim mlajšim sovrstnikom, temveč tudi eden

zelo frekventirani cesti zmanjšali nevarnosti prometnih nesreč. Prihodnje leto bodo celovški mestni obrati kupili sedem Büssing-avtobusov, s katerimi bodo nadomestili cestno železnico, to je tramvaj, na liniji do Trnje vasi. Cestna železnica bo prešla tudi v Celovcu v preteklost.

Župan Ausserwinkler je izdal proglas, v katerem poziva prebivalstvo, da bi se prizadevalo in držalo ceste in ulice v našem glavnem mestu čiste, to se pravi, da bi odpadke ne metali po ulicah, temveč v za to pripravljene košare, ki jih je dovolj na vseh koncih in krajih. To je predvsem pomembno zaradi tega, da bi turisti iz drugih krajev, ki jih pričakujejo v Celovcu v najbližnjem času, odnesli ali najprej dobili v Celovcu vtiš, da so prišli v kraj, ki ima mnogo razumevanja za lepoto in čistočo.

Leto majskega hrošča

Izvedenci pravijo, da bo letos leto rjavega hrošča, ki bo najbolj občuten na Koroškem in v Nižji Avstriji. Majski hrošči so zelo nevarni škodljivci za sadne kulture, najbolj pa škodujejo češnjevemu svetu, ki ga lahko docela požrejo ter s tem uničijo celotni pridelek.

„Dan gozda“

Na pobudo ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo so določili za letos kot „Dan gozda“ 24. april. Dan bo posvečen poudarku pomena gozda kot naše bistvene gospodarske dobrine, predvsem pa njegovi negi in smoternemu gozdnemu gospodarstvu.

stava je napravila na vse najboljše vtis, razstavljeno pecivo pa so ljudje povečini kupili od prijaznih in vljudnih tečajnic.

Na popoldanski kulturni prireditvi je voditeljica pozdravila množico gostov na terasi pred hotelom. Dejala je, naj bi gostje oprostili pomanjkljivosti, ki bi bile razumljive pri podajanju sporeda, ker je bil čas za priprave kratek in zgoščen, večina deklet pa šele prvič nastopa v zbornem jeziku pred javnostjo. Toda ta skrb voditeljice je bila skoraj preveč, ker brez izjeme vsi udeleženci so z velikim užitkom sprejemali pri srčno in ljubko podane pestre točke sporeda.

Gostje so občudovali, koliko različnega sporeda so zmogle tečajnice. Živahen aplavz je po vsaki točki, bodisi deklamaciji in recitaciji, pevskih nastopih, duetu „Železna cesta“, koloplesu s pešjem ter šaljivim nastopom „Na stare dni“, nagradil tečajnice in voditeljico, ki so posredovale tako živ, svež in lep pomladanski popoldne.

Za prijetne vložke pa so skrbeli tudi pevci iz Hodiš ter frije muzikanti iz Sel, ki jih imenujejo celo „Selski planšarji“.

Ob koncu je tečajnica Marija Mikl v verzih recitala v posrečeni šaljivi obliki opisana doživetja v gospodinjskem tečaju v Sekiri.

njihovih organizatorjev. Ko smo ga izpred njegove domačije spremljali na hodiško pokopališče, smo šele prav spoznali, kaj je naša skupnost z njim zgubila.

Ob odprtem grobu se je od rajnega Kranjca poleg domačega župnika poslovil tudi predsednik SPD „Zvezda“ v Hodišah, Janko Schöttl, ki je še enkrat obudil spomin na vrlino rajnega in mu zaželel, da bi mirno počival v svoji domači zemlji, ki jo je tako ljubil. Društveni pevski zbor se je od rajnega poslovil z dvema žalostinkama na domu in ob odprtem grobu. Slovenska prosvetna zveza, ki je bila pri pogrebu zastopana po svojem tajniku, pa se je namesto venca oddolžila pokojnikovemu spominu s prispevkom 100 šil. za slovenski dijaški dom v Celovcu.

Ruda

Gradbeni delavci železniškega mostu za podjunsko železnico so bližnji vasi Led v občini Ruda zapazili v toku Drave truplo nekega moškega. Delavci so neznanega utopljenca potegnili iz vode in spravili na suho. Njegove identitete niso mogli ugotoviti, sklepajo pa, da je mrtvec star okoli 50 do 60 let ter da je bilo truplo že kakšne tri tedne v vodi.

Kazaze

Na stavbišču elektrarne v Kazazah sta se ob koncu preteklega tedna primerili dve delovni nesreči. Pri preiskavi nekega oročja se je zaradi kratkega stika hudo ponesrečil električar Walter Pertl z opeklinami na očesih in roki. Francu Wuschitzu pa je z višine okoli 15 metrov padlo montirno oročje in zadelo delavca Aleša Erschena ter ga hudo poškodovalo na glavi.

Bekštanj

V četrtek ponoči prejšnjega tedna je v pregradnji poslopja pri kmetici Frančiški Lepušič nastal požar, ki je povzročil okoli 5000 šilingov škode. Ogenj je nastal, ko je nekdo prižgal vžigalico v bližini motornega kolesa, ki je bilo prav tako uničeno ter znaša škoda tudi v tem primeru okoli 5000 šilingov. Na srečo so ogenj pravočasno zapazili ter je v najkrajšem času prihitela požarna bramba iz Diče vasi.

KOLEDAR

Petek, 15. april: Veliki petek
Sobota, 16. april: Velika Sobota
Nedelja, 17. april: Velika noč
Ponedeljek, 18. april: Vel. ponedeljek
Torek, 19. april: Leon
Sreda, 20. april: Neža
Četrtek, 21. april: Anzelm

Tudi pomlad ima svoje muhe

Varujte se njenih strupenih rastlin!

Vedno bolj razkošno se livade pokrivajo s cvetjem. Kdo ne uživa ob pogledu nanje? Naberite cvetk za skromen šopek, ostale pa pustite, naj živijo ter se radujejo sonca in toplote. Naj lepšajo pokrajino ter razveseljujejo oko in srce mimoidočih. **Brezmiselno trganje cvetja, kot to radi delajo otroci, da ga potem urno spet odvržejo, je naravnost zločin nad prelepo naravo.**

In še ene razvade se otesite, razvade, ki utegne biti zelo škodljiva: **ne vtikajte v usta listov in ne cvetov, ne grizite in ne žvečite stebel!** Lahko se vam primeri, da boste to bridko obžalovali. Med pomladanskimi cveticami jih je mnogo, ki bi utegnile postati človeškemu ali živalskemu življenju prav nevarne. V njih so mamljivi in zdravju škodljivi strupi. Ponekod so v listih, drugod v cvetju pa v koreninah ali v sadežih. Živali se jih nagonsko ognejo. Kaj pa človek? Če jih pozna in je previden, ni nevarnosti, užival bo nad njihovo lepoto in vabljivostjo.

Večkrat se pokažejo posledice zastrupljenja, čim pride rastlinski strup skozi usta v krvni obtok, včasih pa zadošča, da se človek le dotakne strupenih rastlinskih delov z golo roko — in že je tu srbečica, morda izpuščaj, pojavijo se mehurji in podobne nevarnosti. Vse to se lahko razvije do zelo bolečih vnetij in kaj rado zahteva dolgotrajno zdravljenje.

So n. pr. ljudje, ki obolijo, ko cvete trava. Tem škodi vdihavanje trav. Drugi zopet dobijo izpuščaj ob uživanju jagod in podobno. Ne škodi vse vsakomur enako.

Tudi poleti in celo jeseni naletimo na polju in v gozdu na strupene rastline in grme, vendar jih cvete največ spomladi med februarjem in majem. Prav je, če si najvažnejše zapomnimo! Tele bi bile:

črni teloh, lopatica, podlesna in zlatična vetrnica, narcise, kalužnica, volčini, kosmatinec in velikonočnica, šmarnica, kačunka in Aronova palica, ripeča in strupena zlatiča, regrat, razni mlečki, orlice, jeglič, navadna kopriva.

Nekatere poznate in se morda čudite, da bi vam bile lahko nevarne, za ostale prosite v šoli, da vam jih pokažejo.

Če hočete zastrupljenje preprečiti ali pa če se je že zgodilo, nesrečo omiliti in ozdraviti, ravnajte vedno in povsod takole:

1. Ne nosite cvetke ali bilke nikdar v usta!
 2. Umijte si roke vedno, preden jeste!
 3. Neumitega sadja ne uživajte!
 4. Ob nesreči takoj pokličete zdravnika!
- Zares: Pomlad je čudovita, če jo človek uživa s pametjo!

DR. A. POLENEC:

Pod vrbovim grmom

Pomlad je počasi prihajala v deželo. Sneg je skoraj že ves skopnel, le pod strešnimi kapi in v senčnih globačah se je še upiral toplemu soncu.

Na sončnem bregu ob vodi so cveteli zvončki, trobentice, jetrniki, pomladanski žafrani in podlesne vetrnice. Čmrlji, čebele, citrončki so stikali po njihovih cvetovih. Tudi leskov grm se je že zdrnil. Z dolgih mačic so rahle sape stresale rumen prah. Nedaleč od leske pa je rasel velik vrbov grm. Vsako leto so vaški otroci iz njegovih vej delali piščali. Ko

bela in sedla na bližnjo mačico. Oba sta jo gledala, kako je brskala po cvetju, obiskala še drugo in tretjo mačico, potem pa odletela. Zrla sta za njo, prav kmalu pa sta jo zgubila izpred oči. Čebelica je letela domov in v drobnem želodčku nesla sladko tekočino. Ko je priletela v svoj panj in odložila sladko breme, se je naenkrat začela urno sukati po satju. Kot da bi bila židane volje, je plesala in se vrtela. Še tovarišice, ki so doslej mirno želele po satju, so se začele z njo vred vrteti. Kmalu pa je naša čebelica nehala plesati in spet letela proti vrbi, ob kateri sta sedela Francek in Jožek. Za njo pa so priletele še druge, tiste, med katerimi je plesala. Kar šumelo je nad fantkoma, toda nista se več menila zanje, gledala sta v vodo, ki je nosila mimo bele pene iz bližnjega tolmuna.

„Poglej, tam pa nese mrtvo čebelo,“ je pokazal Francek na drobno temno telesce, ki je plavalo po vodi.

Jožek se je sklonil, pokleknil na breg in s palico počasi spravljal čebelico h kraju. Potem jo je vzel v roko in nekajkrat dahnil vanjo.

Dahnil je in čakal, kaj bo.

„O, giblje se,“ je ves iz sebe dejal Jožek in kar naprej dihal v premrlo živalico in jo grel. Počasi je zganila krila in se postavila na noge. Topli sončni žarki so jo še nekaj časa grel na Jožkovi dlani, potem se je šele premaknila. Prav počasi je lezla po roki in se ustavila na koncu prsta. Jožek je čisto pozabil, da ima čebela tudi telo; gledal jo je, kako je spet zaživela. Ko se je čebelica dodobra ogrela, je odletela.

Francek in Jožek sta še nekaj časa sedela ob vrbi in oživila še nekaj čebel, ki so padle v vodo. Ko pa se je sonce približalo gričevju, za katero bo zašlo, sta vzela vsak svoje zvončke in odšla domov. Na čebelice pa, ki sta jih rešila, zlepa nista pozabila.

NEDŽATI ZEKERİJA:

Kako je mama odkrila krivca

Ko se je mama vrnila z dela, je opazila, da je nekdo na zid v sobi narisal zajca. Razjezila se je:

„Kdo je to naredil?“ je jezno vprašala.

„Jaz že ne!“ je odgovoril najstarejši sin.

„Jaz tudi ne!“ je odgovoril mlajši brat.

Najmlajši je zelo rad risal. Da je le prišel do svinčnika in papirja, je že začel črtati po njem. Tudi on je rekel:

„Jaz nisem.“

Mama si je sliko na zidu skrbno ogledala. Bila bi všeč vsakomur, ki bi jo videl, kajti res je bila lepa, zlasti všeča. Najprej je pomislila na najmlajšega, toda nikakor ni mogla verjeti, da bi on zmožek kaj takega. Zato se je obrnila k starejšima sinovoma:

„Zdaj je, kar je; storil pa je to eden od vaju,“ je rekla. „Orhan je še majhen in ne bi nikoli tako lepo narisal zajca.“

Ko je Orhan videl, da je slika mami všeč, je skočil k njej:

„Mama,“ je rekel, „mama, verjemi mi, jaz sem ga narisal. Če hočeš, ti narišem še enega...“

Prevedel IVAN MINATTI

je še sneg ležal okoli njega, so se na njem že pokazale mehke sive mačice. Sedaj, ko se je sonce že počasi upiralo v breg in tudi snega ni bilo več, so se mačice spremenile. Na njih so se pokazale drobne rumenkaste glavice, prašniki, v katerih je bilo polno cvetnega prahu.

Tistega zgodnjega pomladanskega dne sta sosedov Jožek in Francek stikala za bregom in trgala zvončke, ki so bili ob vodi posebno veliki. Ko sta jih imela že polni roki, sta sedla na sonce k vrbovemu grmu in gledala v vodo, ki je prav počasi tekla mimo. Tedaj pa je prav mimo Francove glave priletela če-

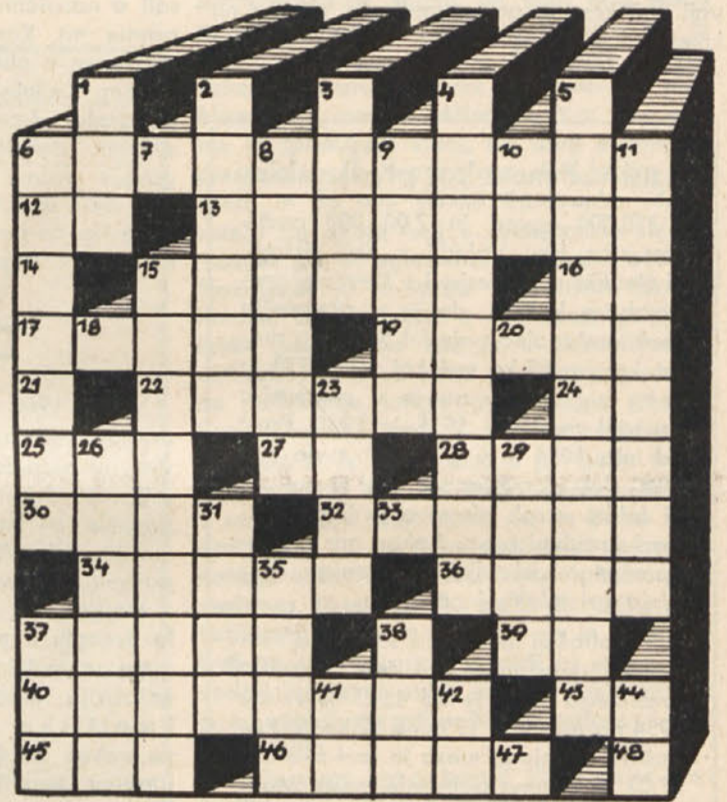
Nagradna križanka

Vodoravno: 6. kondukterji, spremljevalci na vlakih; 12. zajmek; 13. lepotilno sredstvo; 15. nahajati se v višecem stanju; 16. nemški predlog; 17. tovor, težina; 19. od višje sile določen potek človeškega življenja (nekateri vanjo zelo verujejo) — postavite besedo v dvojino; 22. tolikšne; 24. kratica za neko celino; 25. števniki; 27. del kolesa; 28. steze; 30. AERG; 32. pisan, živahen; 34. ljubezenski pesnik; 36. velika in arhitektonsko lepa veža (na univerzah); 37. silim, se prerivam naprej; 39. vzklík; 40. zapovedujoč; 43. veznik; 45. kratica za sorodniki; 46. ne maram, odklanjam.

Navpično: 1. miruje; 2. vošči, privoščji (množ.); 3. lesene ute; 4. boj proti okužbi, gnitju; 5. komponisti, zapisovalci novih melodij; 6. prostost; 8. dobre volje; 9. okrajšava za dotukajšnji; 10. dva enaka samoglasnika; 11. naelektruje, z elektriko nabija (ion...); 15. živinozdravnik; 23. ISPK; 26. mnogo; 29. divja raca; 31. mastno blato, močvirje; 35. odporen proti kaki bolezni; 37. pripadnik Slovanov; 38. del dne; 41. kratica za jodid; 42. pogojni veznik; 44. nikalnica.

Ob pravilni rešitvi križanke boste brali pri 2., 8., 26. in 38. navpično naše voščilo.

Da bo reševanje še bolj zanimivo, razpisujemo tudi tokrat 3 lepe knjižne nagrade,

ki jih bo med pravilnimi rešitvami razdelil žreb. Rešitve križanke — na izrezku iz časopisa ali na posebnem listu — pošljite do vključno 30. aprila 1960 na naslov: Uredništvo „Slovenski vestnik“, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Pa mnogo zabave pri reševanju!

Kje ste, Lamutovi?

78 Anton Ingolič

„Veš, da ne bi čakal, da bi Amerikanec sprožil prvi! V vojni ni časa in prilike za sentimentalnosti. V sedanjosti manj kot v kateri koli drugi. S tem smo opravili že na začetku. Gre za biti in ne biti, kakor je rekel ne vem kateri angleški pesnik ali pisatelj. No, pustiva te otročarije in preidiva k stvarim! V Mensu in sploh v rudniških revirjih severne Francije so bile že pred vojno močne delavske, posebno komunistične organizacije, zdaj, ko na vzhodu skrajšujemo fronto, komunisti spet dvigajo glave. Zato toliko sabotaž, zato tako nizka produkcija. Nam pa gre za vsako tono premoga, za vsak cent. Kot sem ti že rekel, moramo izvedeti...“

Hans mi je dajal navodila. Končno sem se le osredotočil; nič drugega ni kot Hans in jaz. Segel sem z desnico v žep. A sem jo takoj spet potegnil iz njega in zakrillil z njo, kot bi hotel pregnati nadležno muho, čeprav ni bilo nobene muhe. Roka se mi na srečo ni tresla. Prav je rekel Hans: ni časa in prilike za sentimentalnosti!

„Si s kolesom?“ me je vprašal, ko sva prišla na asfaltirano cesto in je zaključil govor z navodili.

„S kolesom!“

„Če ne bi imel kolesa, bi te vzel k sebi v avto. Nihče ne bi vedel, da si ti rudar, jaz pa nemški oficir.“

„Tudi tega ne bi vedeli, da sva bratrance,“ sem rekel.

„Tudi tega ne!“

Prišla sva do strelskih jarkov.

„Kaj je to?“

Razložil sem, da so to strelski jarki iz prve svetovne vojne, obzidali so jih in nekoliko poglobili. Tudi to je spomenik. Linija tik pred nama je nemška, pet, šest metrov dalje kanadska. Tu sta si obe vojski dolgo stali nasproti. Za božič so Kanadčani metali svojim kolegom in sovražnikom na drugo stran čokolado, Nemci pa nazaj prepečenec, toda brž ko je kdo pomolel glavo iznad jarka, so mu jo preluknjali.

„Smešno!“ je dejal Hans. „Zdaj se bijemo iz daljave več tisoč kilometrov.“

„Si jih ne bi ogledala od blizu?“

Kako lahko sem prišel na to misel in kako težko so mi zdaj šle besede z jezika!

„Pa dajval!“

Spustil sem se v jarek, takoj za menoj Hans. Otipaval je stene, se vzpenjal na prste in gledal izza okopov tja proti kanadski liniji pa zbijal šale.

„Tule so se torej bili naši očetje in dedje! Kako primitivno! Pa je minilo od tedaj komaj dobrega četrta stoletja!“

Šla sva po rovu, spredaj jaz, Hans za menoj. Vse mogoče neumnosti so mu prihajale na misel, meni pa je bilo grlo suho in komajda sem se zasmejal kaki posebno debeli in kosmati.

„Bi šla nazaj?“

„Pojdival!“

Stopal je pred menoj. Visok je bil in ozek v ramenih. Še vedno je govoril.

„Kaj se le toliko bahajo s svojimi kolajnamami? Počitek, dopust, idila in ne vojna! Vojno so naši stari šele zdaj začeli okušati. Mati mi je v zadnjem pismu pisala, kako se boji bombardiranja. Res, neprijetna stvar, ko ti začne ropotati in zvižgati nad glavo. Morali bomo pohiteti, da nam matere, sestre in neveste ne izgube živcev.“

Kaj še čakaš? Potegni revolver in počij ga! Nel! To bi bilo podlo, zavravno. Zaupa mi, preveč zaupa za nemškega oficirja. Se vidi, da ni pravi Nemec, čeprav bi bil rad. Njegov oče je s Strmca, kočarjev sin. Naj ga pokličem? Ko se bo obrnil, mu povem, kakšno naročilo imam, in sprožim. To bi bilo pošteno, vojaško. Pošteno? Moj bratranec je, edini stričev sin, enega sta že izgubila, drugega jima naj jaz ubijem? Nič ne pomaga: če ga ne bom jaz, ga bo kdo drug. Odločeno je, da pade. Naj pade, toda zakaj od moje roke? Ali ga bom splah

mogel ustreliti? V prsih mi razbija, roka se mi vedno bolj trese. Poklical ga bom, potegnem revolver iz žepa, sprožim pa ne bom mogel. Osupnil bo in že planil name. Brez pomisleka me bo ubil. Ubil bi bratrance iz Amerike, celo svojega očeta, če bi mu to ukazal njegov Führer. Kaj si torej pomišljaš, Jean Pin? Tu v tem starem strelskem jarku ni bratrancev, ni sorodnikov, tu sta vojaka iz nasprotnih taborov: Jean Pin, član francoskega odporiškega gibanja in vodja trojke števil. 1, in Hans Lamut, večkrat odlikovani Hitlerjev oficir in komandant ruskega ujetniškega taborišča.

Segel sem v žep. Toda ko so se prsti dotaknili železa, me je po vsem telesu spreletelo mrzlo, zoprno. Vendar nisem odmaknil roke, krčevito sem stisnil ročaj. To je torej prvi človek, ki ga bom ubil. V hrbet ga bom; bolje tako, kot da bi ga poklical. Tvegati ne smem. Če se ponesreči, ne bo konec samo mene, odpeljali bodo tudi mater, Jurčka in Mihca, morda jih celo ustrelili; izgubilo pa bo življenje tudi deset, desetkrat deset ujetnikov, ki jih v Rusiji čakajo mlade žene, neveste, matere in sestre. Vendar bi moral vedeti, zakaj je poginil, zakaj bodo poginili tudi drugi, njemu podobni.

„Dovolj mi je tega!“ je zaklical Hans in se ustavil.

Bil je še čas. Toda iz žepa sem potegnul prazno roko.

Ali ne bi sadili več koruze?

Praden podrobneje razglabljam o tem vprašanju, bi našli štiri razloge, ki njegovo postavitev upravičujejo. Ti razlogi pa so:

1. Odkar je zaradi nizke cene krompir kot tržno blago močno izgubil na svojem pomenu in odkar smo iz delovnotehničnih okolnosti tudi pridelovanje pese močno opustili, nam za urejen plodород naših poljščin in za trajno rodovitnost zemlje primanjkuje okopavin, med katere sodi tudi koroza.

2. Koroza je v pitanju domačih živali zelo dragoceno krmilo, vsled česar je tudi povpraševanje za njo zelo veliko.

3. Dandanašnji je na razpolago seme koruze, s katerim lahko dosežemo 50 q zrna po hektarju; s tem pa je dana tudi rentabilnost pridelovanja koruze.

4. Koroza kot predhodnik na njivi preprečuje bolezn žita, ki se v vedno večji meri pojavljajo na razrastišču bilk.

Ti razlogi in pa zadnje izkušnje, ki so pokazale, da je bilo v „Simazin 50“ najdeno sredstvo, ki uspešno prepreči zapleveljenje koruze in ki nam zaradi tega prihrani njeno okopavanje, odtehtajo težkoče, ki so povezane s pravilom in sušenjem koruze.

S tem seveda ni rečeno, da pridelovanje koruze priporočamo na široko. Nasprotno. Če naslavljam vprašanje, ali bi ne pridelovali več koruze, ga naslavljam s a m o na kmetovalce, ki so koroza že pridelovali, med njimi pa predvsem na one, na

kaferih zemlji so že domače sorte dobro obrodile. Tam bodo dobro uspele tudi sedaj razpoložljive nove sorte. Ponekod so v zadnjih letih tudi pri nas uspešno preizkusili saditev hibridnih koruz za zrnje. To so bile: z g o d a j zoreči Wisconsinovi sorti 255 in 270 ter srednjepozni sorti 355 A in 416 AA, ki v toplejših prisojnih legah dozoreta začetkom oktobra. Poleg teh pa so se po naših krajih tudi obnesle že nekatere gradiščanske in nižjeavstrijske sorte. Hibridne koroze dajejo večje pridelke kot domače, s čemer je zboljšana tudi rentabilnost pridelovanja.

Ko vidimo, da nam za koroza ne manjka ustreznih sort, se na kratko ustavimo še pri gnojenju. Poleg podoravanja hlevskega gnojja je za dober pridelek koruze potrebno še gnojenje s 500 kg superfosfata ali Thomasove moke in z 200 do 300 kg kalijeve soli po hektarju. Najbolje je, če gnojenje opravimo že jeseni. Pri v i g r e d n e m gnojenju moramo od fosfatnih gnojil na vsak način vzeti s u p e r f o s f a t. Nitramoncal dajemo

— kakor običajno pri vseh poljščinah — tudi pri korozi v 2 do 3 obrokih, v vsakem obroku po 75 do 100 kg po hektarju.

Kar tiče sajenja koruze, je čas za sajenje nastopil, čim se je zemlja ogrela na 12 stopinj Celzija, kar je običajno koncem aprila ali začetkom maja. Hibridno koroza sadimo v vrstah zrno od zrna 16 do 20 cm oddaljeno, vrsta od vrste pa naj bo oddaljena 60 do 80 cm. Na ta način spravimo na hektar površine okoli 70.000 rastlin, kar odgovarja potrebi 22 do 26 kg semenja. Koroza ne sadimo pregloboko, ne več kot 5 cm, da bo hitreje vzklila in da bo predvsem v prvih tednih rasti še v topli zemlji.

Pravilna priprava zemlje, izdatno gnojenje in saditev, kakor smo jo ravnokar opisali, bosta omogočila, da bomo pridelali blizu 50 q zrna po hektarju. Če bo skrbnost ob setvi sledila še skrbnost v oskrbi — okopavanje in osipanje ali pa zatiranje plevela s „Simazin 50“ in osipanje — bo ta pridelek povsod, kjer koroza uspeva, precej zagotovljen.

Tudi drugod število simodolcev narašča

Pred nekaj tedni smo na tem mestu pisali o naraščanju števila goved simodolske pasme na Koroškem in po naših krajih, predvsem v območjih z marijadvorskim govedom. Zadnje štetje živine v državi pa je pokazalo, da tudi po drugih predelih in zveznih deželah zamenjujejo udomačene goveje pasme s simodolsko. Po primerjavah štetij leta 1954 in leta 1959 vidimo, da se je število simodolcev, ki so istočasno najmočnejše zastopana pasma v državi, pove-

čalo za 5,8 %, medtem ko je število ostalih pasem, izvzemši še sivorjavo govedo, padlo.

Številčno gledano je število simodolcev v državnem merilu naraslo za 134.000 glav. Najmočnejši je porast njihovega števila na Zgornjem Avstrijskem, kjer znaša 53.700, potem sledijo Nižja Avstrijska (39.300), Štajerska (29.300), Koroška, Tirolska in Solnograška. Skupno je v državi simodolska pasma zastopana z 1.056.000 glavami.

Dolgoročna posojila za kmetijstvo

V letu 1960 je avstrijskemu kmetijstvu na dolgoročnih posojilih proti znižanim obrestim na razpolago 1 milijarda šilingov. Posojila so deljena na 2 skupini in sicer na posojila za kmetijske investicije (Agrar-Investitions-Kredit) in na kmelijska izjemna posojila (Agrar-Sonderkredit).

Medtem ko so kmelijska izjemna posojila dosegljiva pod dosedanjimi pogoji predvsem za različne ukrepe na področju racionalizacije kmetijstva, so posojila za kmetijske investicije namenjena za nakup in dokup kmelijskih zemljišč, za utrditev kmelijskih posestev, tako gorskih kakor tudi ravninskih, za napravo sušilnic za seno, za nakup živine in strojev, za elektrifikacijo, napeljavo vodovodov, gradnjo tovarnih poti, ureditev pašnikov in za pogozdovanje.

Posojila podeljivata proti 3 % obresti za dobo 10 let Deželni hipotečni zavod in Deželna zveza kmelijskih zadrug. Prošnje je

treba vložiti v primeru elektrifikacije, napeljave vodovodov in ureditve planinskih pašnikov pri Agrarni okrajni oblasti, vse ostale prošnje pa je treba vložiti pri Okrajni kmečki zbornici. Posojila lahko dobijo kmelijski posestniki, katerih enotna vrednost posestva ni višja od 1/2 milijona šilingov. Višina posojila je omejena na eno tretjino skupnih stroškov.

Lani smo posekali 11 milijonov kubičnih metrov lesa

S tem posekom lesa je bilo lani v naši državi posekanih za 75.000 kubičnih metrov več lesa kot 1958. Kakor že vsa zadnja leta, je bilo tudi lani največ lesa posekanega v posestni skupini pod 50 ha gozda (40,2 %), najmanjši delež na posekanem lesu pa imajo državni gozdovi (19,3 %) in gozdovi raznih ustanov (7,8 %).

Priročnik pridelovanja krme

Znani strokovnjak na področju pridelovanja krme, dipl. ing. W. Czerwinka, je pred kratkim pripravil 80 strani obsegajoč priročnik o pridelovanju krme. Knjiga je na razpolago v založbi Leopold Stocker v Gracu in stane 18 šilingov. Poleg opisa svojstvenosti zelo številnih krmnih rastlin, navodil za njihovo uspešno pridelovanje in ocene njihove krmne vrednosti vsebuje priročnik še „Koledar zelene krme“ z navedbo izbire rastlin in časa njihove setve po vrstnem redu, ko nikoli od zgodnje pomladi do pozne jeseni ne more zmanjkati zelene krme.

TO IN ONO IZ KMETIJSTVA

V aprilu zadnji čas za ureditev pravic do vode

S 1. majem t. l. stopi v avstrijskem vodnem pravu v veljavo novela, ki vsebuje zelo stroga določila o pravicah za odvzem vode in za odvod odtočne vode. Do tega časa, torej v teku aprila, si lahko še vsakdo po dosednji običajni poti zagotovi pravico do vode in pravico za odvod odtočne vode (glej § 142 BGBI. 125/57).

Tozadevna točna navodila dajejo pristojna okrajna glavarsva in magistrata v Celovcu in Beljaku.

S tem v zvezi opozarjamo, da je tudi za odvzem vode na lastnem zemljišču in za odvod odtočne vode na lastno zemljišče potrebno privoljenje pristojne oblasti.

Gradnje smejo izvesti le strokovnjaki

Koroška deželna vlada je 5. februarja 1960 izdala odlok, v katerem v zvezi z gradnjami, dozidavami in podobnim posebej opozarja, da je v smislu tozadevnega zakona vsakdo dolžan, da se pri gradnjah poslopij posluži koncesioniranega gradbenega mojstra. Vsako spremembo v izbiri gradbenega mojstra mora javiti pristojnemu županu. Župani so dolžni, da glede tega nadzirajo vse gradnje v svoji občini. Če ugotovijo, da gradnjo izvaja nepoklicana oseba, nadaljevanje gradnje lahko preprečejo.

Plemenski sejem v Lienzu

Živinorejska zveza pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v sredo, dne 20. aprila 1960 ob 1/2 10. uri dopoldan v Lienzu plemenski sejem. Naprodaj bo 120 mladih bikov in 60 krav in telic iz hlevov z uradnim potrdilom, da so prosti tbc.

Uradno omejena cena za klavne prašiče odpravljena

Doslej je bila cena za klavne prašiče vezana. Najvišja dopustna cena je znašala 14 šil. za kg. Ta določba je bila sedaj po zveznem ministristvu za notranje zadeve razveljavljena.

Lani več mesa kot predlanskim

378.000 goved in 2.007.000 prašičev smo lani pojedli v naši državi. Ti številki v primerjavi s številom prebivalstva kažeta, da je v povprečju vsak prebivalec pojedel 52,79 kg mesa, kar je 2,5 kg več kot leta 1958 in 5 kg več, kakor ga je v povprečju pojedel med leti 1935 in 1938. Prvič od leta 1954 je v potrošnji mesa narasel delež govejega mesa, čemur pa ni toliko vzrok njegova priljubljenost med prebivalstvom, kakor pa za povprečnega državljana neznosna draginja pri teletih in prašičih.

V potrošnji mesa ima še vedno najnavječji delež meso prašičev. Potrošnja prašičjega mesa je od 45,25 % v letu 1954 narasla leta 1959 na 52,78 %. Potrošnja govejega mesa je lani znašala 37,02 % skupne potrošnje mesa. Močno pa je v zadnjih petih letih padla potrošnja teletine. Medtem ko je njen delež na skupni potrošnji znašal 1954 še blizu 10 %, je znašal lani le še 7,4 %. Delež konjskega mesa (2,65 %) in ovčjega mesa (0,15 %) se v zadnjih letih ni spremenil.

in sredinec, toda zato ni levica nič krajša, celo daljša; kot desnica je ostro zabodena v prvi mrak.

„Kaj hočeš?“

Toliko je še bilo svetlo, da sem videl, kako je osteklenelo tudi njegovo desno oko.

„Maloprej sem ti rekel, da sem se odločil. Toda ne za izdajo, marveč za boj, za brezobziren boj.“ Gledal sem v Hansa in mirno roko meril v njegove prsi. Samo če bi se bil zganil, bi bil sprožil. „Tudi do zdaj nisem držal križem rok, a to so bile malenkosti, čeprav je nekaj tvojih ujetnikov odšlo skozi moje roke v Nord, čeprav ste po zaslugi moje trojke odpeljali nekaj sto ton premoga manj v tovarne, kjer, kakor praviš, pripravljate novo orožje. Ampak povem ti, ne boste ga utegnili izdelati. Na frontah se umikate, to ni strateški umik, to je beg, v zaledju vas točemo povsod. To je tista Siegfriedova ranljiva točka, z njo ni računal vaš drugi, kakor si rekel, največji nemški junak...“

„Svinjal“ je siknil skozi zobe.

„Rajši vidim, da mi rečeš svinja kot bratranec. Vojak sem, da, tudi jaz sem vojak, in moram izvrševati povelja, kot si jih došlejši tudi ti. Toda kakšna so povelja tvojega Führerja? Kaj ste napravili iz Evrope? A tebi je bilo to še premalo! Na svojo pest si trpinčil in ubijal ujetnike, kar je proti

vsem človeškim in mednarodnim dogovorom in predpisom, zato...“

„Ne, ne!“ je kriknil in se pognal proti meni.

Ni me dosegel, prej se je zgrudil pod streli mojega revolverja.

Aprila naslednjega leta sem se srečal še z enim svojim bratranecem.

Spravljaj sem se spat, čeprav je bilo še precej zgodaj, toda prejšnjo noč sem komajda zatisnil oči; kar je potrkalo na vrata. Vsako trkanje je zadnji čas pomenilo vznemirjenje. Nikoli nisi vedel, kdo je zunaj. Umaknil sem se proti vratom v sobo, v skrajnem primeru se bom branil v sobi, če ne bom mogel pobegniti skozi okno. Vstopil je visok možki v ponošeni obleki, neobrit, morda celo neumit, izčrpan, po videzu star čez trideset let.

„Dober večer,“ je spregovoril slovenski, toda z nenavadno izgovorjavo. „Lamutovi, ne?“

„Lamutovi,“ je odgovorila mati, istočasno pa meni na skrivaj pomignila, naj se izgubim v sobo.

„Tudi jaz sem Lamut,“ je dejal.

„Lamut?“ sva se zavzela oba z materjo. „John Lamut!“ se je zasmelaj prišlec. „John Lamut iz Clevelanda,“ je pojasnil nekoliko tiše in oprezneje.

„Sin strica Mohorja?“

„Yes, tako je.“

„Od kod prihajaš?“

„Od kod, če ne iz Amerike? Seveda ne naravnost.“ Ozrl se je naokoli. „Ali je varno pri vas?“

Segel sem mu v roko.

„Tako varno, kot je danes varno kjerkoli v Evropi, ki je še pod nemškim škornjem.“ Medtem ko mu je še mati segla v roko, sem zaklenil vhodna vrata. „Ti si tisti stričev sin, ki je bil pek, a bi bil rajši pilot, ne?“

„Yes, yes.“

„Kako si prišel sem?“

Mati je že s predpasnikom obrisala stol in ga ponudila nepričakovanemu gostu.

„Sedi, sedi! Gotovo si lačen.“

„Res, teta, teta Roza, ne? Lačen sem kot volk.“

Mati je prinesla vsega, kar smo imeli pri hiši. John je rekel le tu in tam kakšno besedo, samo jedel je. Midva z materjo sva bila na njem nič Lamutovega; bil je visok kot jaz, celo višji, obraz je imel podolgovat, nekam nenavaden za našega človeka, oči in lase svetle. Ko se je do sitega najedel in odžejal, je žele povedal, kako je z njim.

(Nadaljevanje sledi)

„Pojdiva ven!“

Splezala sva iz rova. Kot omočen sem stopal ob njem.

„Tule so bili Kanadčani, ne? Pravijo, da so to visoki fantje, toda jarkov niso imeli globljih kot naši soldatje.“

„Oglejva si še kanadske jarkel!“ sem rekel.

To je bilo že izven načrta.

Hans je stopil dalje, a se je le vrnil.

„Oglejva si jih, da bom lahko nocoj pripovedoval kolegom, kako sem scal v nekdanjih kanadskih jarkih! Te svinje so dobri piloti. Pa jim ne bo nič pomagalo. Vojne ne bodo odločili ne partizani ne piloti, odločilo jo bo novo orožje, orožje, za katero ne bodo potrebni piloti.“

Najprej je odtočil, seveda ne brez pikrih pripomb na račun zaveznikov, potem šele stopil po rovu naprej.

Iz rova ne sme priti živ! sem si rekel. On ali jaz, tretje možnosti ni.

„Hans!“ sem zaklical.

Pri priči se je ustavil.

„Roke kvišku!“ sem kriknil, ko se je na pol obrnil k meni. Hotel je z desnico seči v žep, pa sem z naperjenim revolverjem stopil za korak bliže in kriknil še enkrat, pridušeno, a zahtevneje: „Roke kvišku!“

Obrnil se je popolnoma in dvignil roke. Šele zdaj sem videl, kako ima dolge in suhe, na levici mu manjkajo palec, kazalec

Slovenski književniki o svojih vtisih med obiskom na Koroškem

Anno 1227. Sporoča Ulrich Lichtensteinski: Na vrgred sem se odpravil iz lepih Benek na Češko. Tedaj sem oznanil svoj lurnirski pohod Karantancem. In v Vratih ob stopu v Ziljsko dolino me je čakalo okoli karantanskega vojvode Bernharda Spanheimskega sto mož. Sprejel me je s slovenskim pozdravom: „Bog vas primi, kraljeva Venus“. Po tedanji žegi sem poloval pač preoblečen v kraljico Venus, kdaj pa v podobi kralja Artusa. Vitezi v tej deželi so se spoprijemali z menoj, kdaj preoblečeni tudi v slovensko žensko nošo (po „Frauendienst“ imenovanih rimanih spominih z vloženi lirskimi pesmimi.)

Anno 1960. Sporoča šest slovenskih pesnikov in pisateljev, ki je obiskalo karantansko deželo. Ob vstopu

so popotnike vljudno sprejeli obmejni organi in napisali „Herzlich willkommen“. Ko so vprašali „Kje so tiste stezice...“ so jim pokazali nekaj zabrisanih obledelih napisov, našli bi jih lahko na prstih ene roke — napise v jeziku, ki mu v tej deželi še danes odrekajo pravice. Po vaseh so se poleg zbrali ljudje, pesniki in pisatelji pa so vzeli v roke knjižice: „Mesec je doma na Bladovici“, „Prezgodnji dan“, „S poti“, „Sanje živijo dalje“, „Zato“, medtem ko je Mitja iz šopa listov pripovedoval o tem, kako dandanes izide več kot ena slovenska knjiga na dan, kako tudi po daljnem svetu prevajajo stvaritve slovenskih ustvarjalcev... Dnevi, popoldnevi in večeri po koroških vaseh so bili kot tople sliskajoče roke, so bili kot bi nekdo dahnil „Buge waz primi...“

ljena prisposoda, da so naši koroški ljudje zlati. Ne vem, koliko lahko ta obrabljena beseda izrazi bogato doživetje notranje lepote teh ljudi — njihovo zavzetost za slovensko besedo, njihovo srečo in ponos, da je vse, kar pri nas ustvarjamo, tudi njihovo, in ne nazadnje njihov vse premagujoči življenjski idealizem. Pomislil sem ne samo enkrat na teh literarnih nastopih, na katere so ljudje prihajali nekam svečano, prihajali tudi po več ur daleč, in potem poslušali z radovednostjo in neko srečo, da je to slovensko, pomislil sem večkrat na naše literarne večere doma, na občinstvo, ki je tega vajeno in razvajeno. In tu ni nobene primerjave. Temu idealizmu slovenskega človeka na Koroškem, ki naleti vsak dan na tisoč zaprek, na tisoč

pomislov, na ekonomski pritisk, na tisoč nerazumevanj, ki se mu stavi po robu tisočero zmajev, a ga ne ukrote in ne premagajo, temu idealizmu in tej vztrajnosti, ki jo lahko doživiš ob vsakem srečanju z našim človekom, v vsakih očeh in dlaneh: tu smo in bomo, ni moč spodrežati peruti. V dobi skomercializiranega komolčarstva in pohlepnega zaslužkarstva je tak idealizem res kot suho zlato, vrednota vrednot. Zato smo nemara pogrešili, ko smo se poslavljali večer za večerom z novimi koroškimi znanci, ki so se nam že kar neprijetno dolgo, a iskreno zahvaljevali: zahvaliti bi se jim morali za doživetje takih vrednot predvsem mi.

Tone Pavček

Naš rod še zlepa ne bo popustil

Najlepše doživetje? Vsekakor v Selah. Zadnji večer našega nastopanja na Koroškem.

Nekam slabe volje sva s Pavčkom, ko se peljemo po divji gorski grapi v Sele. Tako je zmerom, kadar se mora človek posloviti — in mi jutri odpotujemo. Nocoj je že vse jasno: da smo kljub skeptikom v Ljubljani z našimi nastopi nenavadno uspeli, da so koroški Slovenci sprejemali slovensko besedo tako pri srčno in slovesno hkerati, kot je tu pri nas ljudje, vsakdanje navajeni kulturnih dobrin, več ne sprejemajo in jasno je tudi to, da naš rod tam gori še zlepa ne bo popustil. Pet lepih dni in lepih večerov je za nami in vsak je potekel v drugačnem stilu: v Celovcu je bilo svečano, v Železni Kapli navdušeno, na Obirskem prisrčno, v Svečah ganljivo, povsod — človeško toplo, staromodno povedano: od srca. Zdaj poznamo te naše ljudi na Koroškem, vsak dan so nam zapeli stare slovenske pesmi in v njihovem guturalnem r-u je bilo nekaj ganljivega. Zdaj smo prekrizarili to koroško deželo in samo žal nam je, da ne bomo tu tisti bližnji dan, ko bo vanjo čez noč pribučala pomlad z milimi sapami in se bo kakor na ukaz nenadoma razklalo nabreklo brstičje.

V gostilni (s slovenskim napisom) pri Maleju je že vse polno ljudi: hribovci, gozdni delavci, nekam trdi, kakor so stene te ozke grape. Morda so nas čakali malce predolgo, kajti pijača je nekatere že spravila v dobro voljo. Smeh docela ne utihne niti med branjem, zato program skrajšamo. Skoraj mi je hudo, da tudi zadnji večer nismo imeli tako pozornega občinstva kot vse prejšnje dni. Po branju pa obe gostilniški sobi postaneta eno samo omizje; razpoloženje, takšno, kakršno je bilo nekoč na mitingih, je zlata vredno in odtehta tistih nekaj izpuščenih verzov. Prič-nemo peti, najprej narodne, nato partizanske. Mimogrede izvemo, da se slovenski ljudje tu že dolgo niso tako družno porazgovorili, da se simpatični mladi slovenski učitelj poučuje slovensko vseh trideset tukajšnjih otrok in da

je med vojsko sleherna hiša imela človeka v partizanih. Prepojemo že debelo pesmarico, koroški prijatelji imajo čudovite glasove, toda nekaj manjka. Blizu polnoči je že, ko nenkrat ustane Tone Pavček in prične recitirati vood v Prešernov Krst. Omizje na mah utihne in pobožno poslušajo. Nato še jaz recitiram Zdravljico: še nikoli ni zvenela tako globoko ljudsko in za današnjo rabo. To je bilo čudovito slovo od vseh dni, kar smo bili na Koroškem, od vseh ljudi, ki smo jim stisnili roko.

Polnočni Prešeren v divji gorski grapi, sedi samih dobrih ljudi, pa je doživetje, ki ga ne pozabiš do smrti.

Mitja Mejak

Živ studenec, ki tudi v najhujši suši ne ugasne

Koroška, kakršno poznamo iz svoje mladosti, je zaobsežena v tistih nekaj narodnih pesmih, ki smo se jih naučili še kot čisto majhni otroci in ki so nas potem spremljale s svojo mehko otožnostjo, da smo jih občutili kot nekaj najbolj svojega in hkrati našega, slovenskega. Potem je tukaj še tisto v šoli pridobljeno znanje o slovenski zgodovini, o Gosposvetskem polju, o knežjem kamnu in vojvodskem prestolu. Temu lahko

dodamo še kak drobec iz literarne zgodovine in potem še tisto, kar vemo o Koroški po prvi in v drugi vojni. O tem, kakršna je danes, pa pravzaprav v domovini ne vemo mnogo, na vsak način pa premalo.

Ko sem s svojimi tovariši potoval na literarno turnejo, tudi sam nisem imel dosti drugačne predstave o naši koroški zemlji in njenih ljudeh. Kratek čas, ki smo ga tam preživeli, obisk številnih krajev, srečanja z najrazličnejšimi ljudmi, mi sicer niso mogli povedati vsega, vsekakor pa toliko, da je moja vednost o Koroški dandanes mnogo širša, moj čustveni odnos do koroškega problema pa mnogo aktivnejši. Ves čas polim me je spremljala misel, da drug o drugem premalo vemo, čeprav smo deli istega naroda, in da nas visoke Karavanke včasih režejo na dvoje tudi v prenesenem smislu. Vendar pri tej ugotovitvi ne morem obstati. Spremeniti jo je treba v pozitivno akcijo. Menim, da predvsem v kulturnem pogledu lahko pomagamo več in v najrazličnejših oblikah. Ne bi se hotel spuščati v podrobno naštevanje vsega potrebnega, omenil bom samo eno stvar, ki zadeva pravzaprav vse nas, ki se ukvarjamo s peresom: treba je govoriti o Koroški, treba jo je priklicati v zavest vseh naših ljudi, da ne bomo gledali nanjo kot na neko umirajočo pokrajino našega narodnega telesa, ampak kot na živ studenec, ki ima dovolj moči, da tudi v najhujši suši ne ugasne. Treba pa je opozoriti tudi na vse tisto, kar jo duši in zatira, povedati ne samo sebi, ampak vsakomur, ki je na svetu pripravljen braniti ogroženo človeško bitje.

To je samo nekaj besed, ki mi jih je prebudilo srečanje s Koroško. Mnoge pa še čakajo v meni.

Kajetan Kovič

Izgnancem

S culami ste domove svoje zapustili,
domovino, svojce, dom izgubili.

Ko z rodne zemlje so vas pregnali,
ste svojo zemljo za nedra si skrivali.

V daljne kraje ste se mnogi izgubili,
v domovino ljubo se niste več vrnili.

Ko po letih gorja nekteri nazaj domov
ste prišli

medtem že mnogi svet so zapustili,
radostni ste svojo zemljo poljubili.

„Spet smo na svoji zemlji, doma,
saj vredna je več kot kupi zlata!“

„Še pridite,
dali ste nam novih moči!“

Se zdaj jih vidim, kako prihajajo: kmečke žene, dekleta, otroci, naši slovenski otroci, z radovednimi velikimi očmi, pa resni, možati obrazi, nagubani, preprosti, a tako silno domači.

Posedajo po klopih in stolih, stiskajo se okrog peči in čakajo na besedo, tisto svojo, domačo besedo, čakajo, ne, zahtevajo od nas, da jim potrdimo, da so tu, da niso odtrgan list, prepuščen sam sebi, da niso nepliš ne miš, kar jim nekateri trdovratno vbi-jojo v glavo.

Gledam vse te obraze po slovenskih koroških vaseh in mi je malo tesno: ali bomo dali jaz in moji kolegi tem pričakujočim, željnim ljudem, kar terjajo od nas? Žive, tople, prepričujoče naše besede, ki jim bo segla do dna, da bodo začutili, da je utrip, ki bije na tej in oni strani Karavank, utrip istega srca?

Biti slovenski književnik že tako ni lahka reč, tu pa zadobi to ime še vse večjo težo, še vse večjo odgovornost.

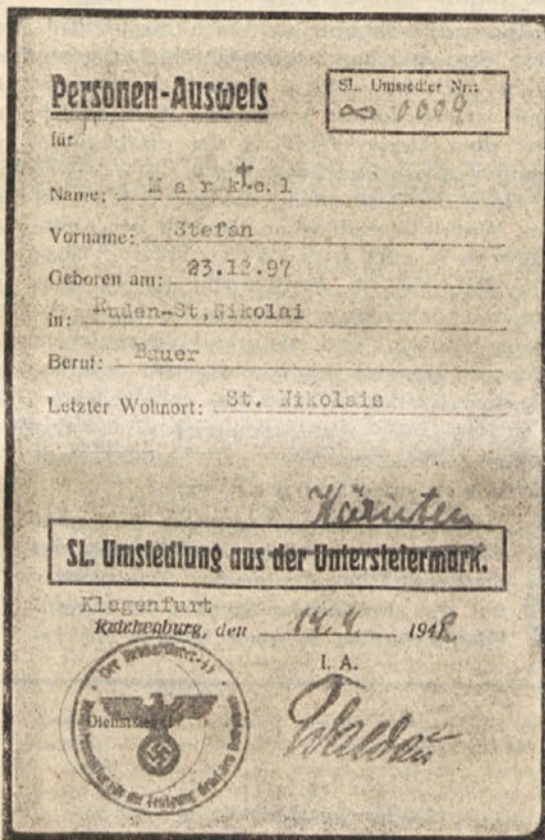
In ko se ob Prešernovi Zdravljici, ob Župančičevi, Borovi, Vipotnikovi in Levčevi

partizanski pesmi, ki se oglasi v kmečki izbi ene izmed koroških vasi, razgrne strma, krvava pot, ki jo je prehodil slovenski človek v boju za obstoj, za jezik, za svoje ime in ko po njihovih očeh in potezah razbiram, da so v teh ritmih in besedah našli sebe, svojo zgodovino, svoje hofenje, znova spoznavam, da smo njihovi in oni naši.

In potem razgovor, preprost, sproščen, dobrovoljen, iz katerega pa tu in tam le zazija glodajoča skrb: kako bo z nami? ne pozabite na nas! in domača pesem, v kateri se med hripave, petja nevajene glasove odraslih prepletajo ščebetajoči glaski slovenskih otrok.

Morda je za te surove, rezke čase res malce staromodno in sentimentalno — toda kako naj te ne bi spreletel neki čuden srh, ko čuješ našo najlepšo pesem Pojdam v Rute iz koroških ust, ko ob slovesu poreko ti dobri ljudje: „Še pridite, dali ste nam novih moči!“

Ivan Minatti

„Resnično je to čudna dežela...“

Pravzaprav sem edini, ki mu obiskana dežela ne more biti tuja.

Resnično novo srečanje pa bi lahko bile že gimnazijalke, ki na celovškem večeru drže v rokah Pavčkovo in Kovičevo zbirko pesmi; v sklenjenih rokah — kakor molitvenik.

Mimo solza, ki so pritekale po licu kmečke žene, ko je Minatti bral partizanski pismi svoji mami, moj spomin ne more.

Dežela je ta čas komaj okopnela na robovih, v vrhovih in na mnogih krajih je še ledena skorja. Vigred stopa ponekod bojazljivo, drugod plabo. Jezera in druge vode so še mrzlo zelene.

Tudi po vaseh zaigra musicbox. Če vržeš novic in pritisneš na gumb, zaslišiš „Morgen“ (poje nekakšen Ribič, kot piše na plošči) ali pa preoblečeno popevko v kmečki opremi: „Rezi, Rezi...“

„Saj je še mene sram,“ recitira Pavček pesem o prihodnjem pesniku. Otrokom zaigra na ustecih droben sramežljiv nasmeh.

„Boš ti tudi pesnik?“ nagovori ženica sinka.

Miško prebere zgodbo iz Mesca na Bladovici, zgodbo o otrocih, ki jim oče v stopničkah ostrizje lase, da bi tako izkazal svojo posebno skrb zanje. Poslušalci tipljejo za pisateljevo besedo tako živo, da je čutili njihov utrip, ki se razklene v odobravaljoče ploskanje.

Kajeva prizadeta izpoved lastnih pesmi prevzame ves prostor in seže v skrite koticke petošolcev, prvih naših gimnazijalcev, prvih vdanih src poetike (kot so nekaj rekali petemu gimnazijškemu razredu).

Ne da bi utemeljeval, ponavljam tovarišem in vsem: res, resnično je to čudna dežela, čudna, prečudna... kajne? Celo za krompir

ima vsaka vas svojo besedo (čompe, repica zamljenšče brusce). Za tako plemenit, za tako surov sadež, za tako dragocen, da je kurirja pod Mačami (davno) prestrelil skozi duri žandar, ko je prišel ponj...

Spomin je tak čas tenka meglica onstran hudih voda, v njem skozi smrekov gozd ponese še Tomaža; izkervavel je...

Obdravski mrak je sprožil projekcijo v nekdanj. Druvim skozi temačen predor, ki ga vrtam s svetlobo: od duri zre sloneč na podboju (kako je že porasel) moj deček. Se vedno rad sklone glavico, da ga pobožam. „Ze greš?“ reče z rahlim začudenjem. Mogoče govore njegove oči še za druge. Ne, le zase in tako je tudi prav. Ne bodi vsiljiv in ne naprti lastnega občutja drugim...

Ko se vračam, ne odjezdim iz dežele kot trubadur, po premnogih bojih s preoblečenimi vitezi. Kot je sporočil Lichtensteinski, so v njegovih časih mnogi izmed njih nastopali tudi še v slovenskem oblačilu.

Ni mi za starodavne dni, za tiste stezice, ne za preoblečene ljudi...

V obrisih premnogih posnetkov na eni sami plošči ni vedno lahko najti podobe zibelke, takšne, kot jo lahko pomni otroško snovanje.

Zgoraj na karavanskem sedlu vdre vame še napis „Auf Wiedersehen“, ki me opomni, naj se ozrem in zakličem: pozdravljen sinek, pozdravljeni Karantanci.

Potem spet zdravim v dolino in kot vedno se oglasi nekaj trpkoga v meni, čeprav skrbno pazim na brzino motorja, na vijuge poti, na lastno možko držo, na živo resničnost, ki je ne velja zaznavati le s čuti, kajti tedaj bi starikavi okus po pelinu lahko izpodrinil vse drugo.

Rok Arh

Bodo Karavanke tudi most zblíževanja

Naj razmišljam kakorkoli, naj obnavljam dogodke in občutja — še sveža in skaljena — in naj skušam biti še tako nesentimentalen, vedno mi v spominu na našo koroško literarno turnejo prihaja pred oči človek, naš slovenski koroški človek. Preprost, kmečki, nekako počasn in neokreten, sprva nezaupljiv in potem tako odkritosrčno tovariški, tako prijazen, dober, tako človeško hvaležen, bogat in reven, trden, stoletja trden, stoletja zvest svoji govorici. Res je: zaspe te lepota pokrajine, razpotegnene vasi, gozdovi, starodavna znamenja ob potih, mogočne zasnežene

Karavanke — bodo res vedno meja ali tudi most zblíževanja? — pa Drava in zdaj je spokojno Vrbsko jezero, a vsa ta pisana izrazito slovenska krajinska panorama se mi zazdi samo čudovit okvir, najlepše in najbolj primerno okolje za najvišjo vrednoto človeka. Zato se neprestano, ko mislim na teden, preživim med našimi rojaki Podjune, Roža, Ziljske doline, vračajo zaupljivi obrazi, tople oči, tovariški stiski rok, odkriti pomenki, skupna slovenska pesem. In ta ponovna srečanja so še lepša, še bolj bogata.

Pravijo in menda je to že kar neka usta-

Die Problematik des Gerichtssprachengesetzes

(Fortsetzung aus der letzten Nummer)

Weiters aber sind die Angehörigen der slowenischen Minderheit auch abgesehen von diesen internationalen Verpflichtungen Österreichs auf Grund des Staatsgrundgesetzes über die allgemeinen Rechte der Staatsbürger gleichberechtigt und haben ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege ihrer Sprache. Insbesondere ist die Gleichberechtigung aller landesüblichen Sprachen in Schule, Amt und öffentlichen Leben vom Staate anerkannt. Wenn es nach dem Zerfall der Österreichisch-ungarischen Monarchie in Österreich auch keine verschiedenen Volksstämme gibt, so gibt es doch neben der deutschsprachigen Mehrheit anderssprachige Minderheiten und gelten die angeführten Bestimmungen des Staatsgrundgesetzes analog für diese.

Zu den Begriffen „Landessprache“ und „landesübliche Sprache“, hatte die österreichische Rechtsprechung, wie aus dem Erkenntnis des RG. aus dem Jahre 1880 ersichtlich ist, folgende Grundsätze entwickelt: **Bei Lösung der Frage, ob irgend eine Sprache in einem österreichischen Lande als daselbst landesübliche anzusehen ist, kommt es keineswegs darauf an, dass dieselbe im ganzen Lande üblich und verbreitet sei, sondern es genügt, wenn sie auch nur in einzelnen Bezirken oder Orten des Landes, also doch auch im betreffenden Lande überhaupt in Übung steht, üblich ist, d. h. Problematik des Gerichtssprachengesetzes von irgend einer grösseren daselbst vereinigen Zahl von Eingeborenen (Autochthonen) im täglichen Leben gesprochen wird, und erscheint die Synonymität der Ausdrücke „Landessprache“ und „landesübliche“ Sprache schon durch die Entgegenstellung der beiden Ausdrücke in Abs. 3 und 2 des Art. 19 selbst ausgeschlossen. Der Ausdruck des Art. 19 Abs. 3 „in seiner Sprache“ ist nicht so zu verstehen, dass darunter notwendig nur eine der allgemeinen Landessprachen zu verstehen ist, sondern er bezieht sich auf jede von dem Stamme gebrauchte, wenn nur nach Abs. 2 in dem Lande überhaupt noch „landesübliche“ Sprache. Die Landesüblichkeit einer Sprache innerhalb eines bestimmten Gebietes, sowie die Konkurrenz mehrerer landesüblichen Sprachen innerhalb**

eines bestimmten Gebietes braucht im Gesetz nicht mehr bestimmt zu sein, weil sie als *quaestio facti* von tatsächlichen Voraussetzungen abhängt, deren Eintritt oder Gegebenheit von Fall zu Fall zu beurteilen ist. Wo innerhalb eines bestimmten Gebietes eine Konkurrenz landesüblicher Sprachen stattfindet, ist den Behörden durch das Gesetz die gleichmässige Berücksichtigung der landesüblichen Sprachen bei Erlassung amtlicher Verfügungen und Entscheidungen und die Annahme aller in einer landesüblichen Sprache abgefassten Gesuche, Beschwerden oder sonstigen Eingaben vorgeschrieben.

Im Sinne der Staatsgrundgesetze ist — wie dies aus den Erkenntnissen des RG. aus dem Jahre 1888 ersichtlich ist — jeder österreichische Staatsbürger berechtigt, Eingaben an Behörden in jeder der in dem betreffenden Lande landesüblichen Sprachen zu überreichen und zu verlangen, dass dieselben der geschäftsmässigen Behandlung und Erledigung zugeführt werden und ihm auch eine Erledigung in dieser Sprache zukomme.

Das in Durchführung des § 3 Art. 7 des Staatsvertrages beschlossene Gerichtssprachengesetz verletzt jedoch praktisch alle diese den Minderheitsangehörigen verfassungsmässig garantierten Rechte.

Dieses Gesetz aber steht nicht nur hinsichtlich des örtlichen Geltungsbereiches, sondern auch hinsichtlich anderer Bestimmungen im mehrfachen schwersten Widerspruch mit dem klaren Wortlaut der diesbezüglichen Staatsvertragsbestimmung.

Nach der Bestimmung des Art. 7 § 3 wird im Minoritätenterritorium Deutsch als Amtssprache nicht ausgeschaltet, über das Deutsche als Amtssprache hinaus aber kommt noch eine weitere Amtssprache dazu, und zwar mit ebensolchem Gewicht wie das Deutsche. Das Minoritätenterritorium erhält eben zwei gleichberechtigte Amtssprachen: das schon vorhandene Deutsch und das noch dazu kommende Slowenisch.

Das Gerichtssprachengesetz hat aber durch eine sprachliche Verfälschung des diesbezüglichen Textes des Staatsvertrages die slowenische Sprache im Minoritätenterritorium zu einer blossen Hilfs-

sprache herabgesetzt und damit die Verfassungsbestimmung des Art. 7 § 3 des Staatsvertrages verletzt, welche ausdrücklich die slowenische Sprache als Amtssprache festlegt, und zwar wegen der Gleichberechtigung als äussere und als innere Amtssprache.

Weil Slowenisch im Minoritätenterritorium äussere Amtssprache ist, ist die Beziehung eines Dolmetsches ausgeschlossen, denn der Richter hat beide Amtssprachen zu beherrschen. Die entsprechenden Bestimmungen des Gesetzes sind daher verfassungswidrig und widersprechen ganz offen auch der oberstergerichtlichen Entscheidung (aus dem Jahre 1956), wonach der österreichische Slowene oder Kroat Anspruch auf unmittelbaren Kontakt mit dem Gericht im Minoritätenterritorium ohne Beziehung eines Dolmetsches hat. Weil Slowenisch äussere Amtssprache ist, muss die Entscheidung auch in dieser Sprache verkündet werden und widerspricht daher auch diese Stelle des Gesetzes der klaren Staatsvertragsbestimmung. Ebenso aber verletzt das Gesetz mit der Diskriminierung des Slowenischen in Grundbuchssachen das Grundrecht des Minderheitenschutzes.

Die Gleichberechtigung der Amtssprachen Deutsch und Slowenisch im Minoritätenterritorium besagt aber weiters, dass Slowenisch auch innere Amtssprache (Dienstsprache) zumindestens sein kann, weshalb das Gesetz in seiner kategorischen Fassung in dieser Hinsicht eine Diskriminierung darstellt.

Das Gerichtssprachengesetz in der jetzigen Form wäre höchstens dann richtig, wenn es den § 4 des Art. 7 des Staatsvertrages durchführen wollte, denn ausserhalb des Minoritätenterritoriums im übrigen Land Kärnten ist Slowenisch als zweite Landessprache nicht in der Rolle als Amtssprache (gleich mit Deutsch), sondern eben in der Rolle als Hilfssprache (nebenbei neben Deutsch) zu dulden beziehungsweise zu akzeptieren.

Der Art. 7 § 4 des Staatsvertrages bestimmt, dass die österreichischen Kärntner Slowenen im Bundeslande Kärnten am kulturellen, administrativen und gerichtlichen System aller Einrichtungen und Organismen (dies geht aus allen vier Sprachtexten des Staatsvertrages klar hervor) im Bundeslande

Kärnten auf Grund gleicher Bedingungen wie andere Österreicher teilnehmen, **das heisst also auch auf Grund gleicher sprachlicher Bedingungen.** Slowenisch ist also im Bundeslande Kärnten ausserhalb des Minoritätenterritoriums Hilfssprache und dafür wurde das Gerichtssprachengesetz das Richtige treffen.

Im Minoritätenterritorium hingegen ist jedoch die slowenische Sprache mit der deutschen Staatsprache gleichberechtigte Amtssprache. Das Gerichtssprachengesetz nimmt aber im Gegenteil der österreichischen Slowenen alle jene Rechte wieder weg, die ihnen der Staatsvertrag gebracht und garantiert hat. Daher ist es in seiner jetzigen Fassung unrichtig und verfassungswidrig.

Ausserdem wäre noch beizufügen, dass das Gesetz ausschliesslich für das Land Kärnten und nur für die Gerichtssprache Geltung hat, obwohl der Verfassungsgerichtshof festgestellt hat, dass für alle drei Länder — Kärnten, Steiermark und Burgenland — **alle Massnahmen aus Art. 7 des Staatsvertrages nicht verschieden, sondern für den gesamten Rechtsbereich einheitlich geregelt werden müssen.**

Der dauernde Schutz der slowenischen Bevölkerung in Österreich und in Kärnten besonders und in aller erster Linie im Minoritätenterritorium ist rechtlich im Art. 7 § 5 des Staatsvertrages verankert. Eine Minderheitenfeststellung, die womöglich nach Bedarf wiederholt wird, macht aus dem Minderheitenschutz, der eine Dauereinrichtung ist beziehungsweise sein muss, einen Spielball der jeweiligen gelenkten statistischen Feststellung.

Daher bedeutet auch die im Gesetz vorgesehene Minderheitenfeststellung innerstaatlich eine Verletzung der Verfassung und zwischenstaatlich eine Verletzung des Völkerrechtes.

Aus all dem ist klar ersichtlich und bewiesen, dass das Gerichtssprachengesetz aus dem Jahre 1959 in seiner jetzigen Fassung keineswegs den Minderheitenschutzbestimmungen des Staatsvertrages noch dem Gleichheitsprinzip im Sinne der österreichischen Verfassung entspricht. Im Gegenteil schränkt es sogar die bisherigen Rechte der Kärntner Slowenen bezüglich der Verwendung der slowenischen Sprache bei Gericht ein, die ihnen schon mit dem Staatsvertrag von Saint Germain zugesichert wurden.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 16. 4.: 9.00 Svetla dežela in njeni ljudje ob Kristusovi smrti — 18.50 Koroški velikonočni običaji.

Nedelja, 17. 4.: 7.30 Aleluja ...

Ponedeljek, 18. 4.: 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljam in vožimo.

Torek, 19. 4.: 14.00 Nekaj minut narodslavja: Izvor življenja.

Sreda, 20. 4.: 14.00 Domači vrh — Kar želite, zaigramo.

Cetrik, 21. 4.: 14.00 Vozatec in beležnica.

Petek, 22. 4.: 14.00 Mladinski obzornik.

Sobota, 16. april:

I. program: 7.00 Zveneči mozaik — 8.00 Muzikalno potovanje na Sredozemsko morje — 8.45 Sini pišani svet — 11.00 Orkestralni koncert — 12.00 „Raglja“ — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 „Carovnik“ — 15.30 Pravljica: „Zakaj je šel zajček beračič“ — 17.10 Orkestralni koncert — 19.10 Šport — 19.30 Velikonočna liturgija — 21.30 Velikonočne in pomladne pesmi.

Kupim enostanovanjsko hišico z večjim vrtom proti takojšnjemu plačilu. Prvotne za navedbo cene na upravo lista „Slovenski vestnik“ Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

II. program: 6.10 Jutranja glasba — 8.20 Koncert — 9.15 Otroške pesmi — 12.03 Za avtomobiliste — 14.15 Sestanek pri televiziji — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Lepa pesem — 18.30 Priljubljena in znana — 19.10 Hopla, dvoječki — 19.30 Vsakodnevna zabavna oddaja — 20.00 Glasbeni rag izabljila — 21.45 Šport.

Nedelja, 17. april:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Oddaja za kmete — 8.15 „Skrijan-

ček poje“ — 9.00 Zveneča slikanica — 11.00 Glasbena nedeljska promenade — 11.30 Veselo petje, vesela igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Alpska dežela — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Šport — 19.45 Nekaj za dobro voljo — 20.10 „Konec sveta“.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 10.05 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Orkestralni koncert — 13.15 Za avtomobiliste — 15.30 Trideset minut s Karlom Komzakov — 16.00 Plesna glasba — 17.10 „Dežela smehljaja“, opereta — 19.10 Oddaja za mladino — 19.30 „La Boheme“ — 22.10 Očarljive melodije.

Ponedeljek, 18. april:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.00 Jutra brez skrbí — 8.05 Vesela melodija — 9.00 Glasbena potovanja — 11.00 Promenadni koncert — 12.45 Glasba za dopoldne — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 18.40 Ljudske viže — 20.10 Pisana paleta.

Torek, 19. april:

I. program: 8.00 Koroški domači koledar — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Igra Vam Orenjski kvartel — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Filij — 18.55 Šport — 20.15 „Kakor ptica v zraku“, slušna igra.

Sreda, 20. april:

I. program: 8.00 Da, to je moja melodija — 14.45 Glasba za mladino — 15.45 „Gospod profesor“ — 16.00 Melodije v duru in molu — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Pisano nakockano — 18.55 Šport — 19.00 Od plošče do plošče — 19.15 Veliko presenečenja — 20.15 Orkestralni koncert.

Cetrik, 21. april:

I. program: 8.00 Operetni koncert — 14.30 Ura pesmi — 15.00 Prav za Vas — 16.00 Igra radio Dunaj — 17.10 Pisan šopek melodij — 17.55 Kulturne vesti — 18.55 Športna poročila — 20.15 Tisti, ki so pisali tvojo povest — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 7.15 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazen — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje težke glasbe — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Zabavna glasba — 14.15 Znani orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Sestanek prijateljev popevk — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Nekaj za dobro voljo — 17.55 Veseli dalopust — 19.25 Made in Austria — 19.30 Vsakodnevna zabavna oddaja — 20.30 Priljubljene melodije.

Petek, 22. april:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 14.45 Komorna glasba — 16.00 Ljubezen po notah — 17.10 Kulturne vesti — 18.55 Šport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.50 Pestro mešano — 20.15 Halo! Tena-geriji — 21.00 Orkestralni koncert.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.40 Šolska oddaja — 12.03 Za

avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Popoldanski sestanek — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Glasba razveseljuje — 19.25 Made in Austria — 20.00 „Napoleon v New Orleansu“, komedija.

Televizijski program:

Vsakodnevne oddaje: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 17. 4.: 17.00 Za mladino — 17.30 Mladinski svet — 18.00 Fury — 19.30 Družina Leitner — 20.20 „Don Carlos“.

Ponedeljek, 18. 4.: 17.00 Za otroke — 20.00 Prenos iz dunajskega Raimund-gledališča: „Zakaj lažeš, Cheri!“; glasbena veseliga.

Torek, 19. 4.: 19.30 Tudi to je Avstrija — 20.20 Prenos iz nemške televizije: „Na zeleni obali Spree“.

RADIO PROGRAM

Sreda, 20. 4.: 17.00 Za otroke — 17.50 Za družino — 19.30 Očka je najboljši — 20.20 „Vrata k miru“.

Cetrik, 21. 4.: 19.30 Šport — 20.20 Prenos iz nemške televizije: „Smrt v jablani“.

Petek, 22. 4.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 Prenos z Löwingerjevega odra.

Sobota, 23. 4.: 19.30 Mesečna bilanca — 20.20 „Nevarna srečanja“, kriminalna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 16. april:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Iz del skladatelja Nikole Herzigonje — 9.40 Iz filmov in glasbenih revij — 11.00 Radi bi Vas zabavali — 11.50 Kvintet Kamilo iz Celja — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi izpod zelenega Pohorja — 12.45 Ritmi latinske Amerike — 13.30 Skozi naše vase ... — 14.35 Voščila — 15.40 Na platnu smo videli — 16.00 Slovenska pesem od romantike do danes — 16.30 Vedri zvoki — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Trio Slovka Avsenika — 20.00 Pokaži kaj znaš.

Nedelja, 17. april:

6.30 Popevke in zabavne melodije — 7.35 Pesmi in ple-si jugoslovanskih narodov — 9.00 Veseli v novi teden — 10.30 Kita lepih melodij — 11.00 Lahka glasba — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri Vas doma — 14.15 Voščila — 15.46 Klavir v ritmu — 18.30

Melodije za vsako grlo — 18.45 Kmečka godba igra — 20.05 Izberite melodijo tedna.

Ponedeljek, 18. april:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranje glasbena popotovanje — 9.20 Ruleta za zabavo — 10.10 Arije iz Puccinijevih oper — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.05 Poje Marjana Deržaj — 14.35 Voščila — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Srečno vožnja! — 20.00 Portreti z Broadwaya — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Vrtiljak zabavnih zvokov.

Torek, 19. april:

8.30 Dunajski valčki — 10.10 Izberite melodijo tedna — 11.00 Med Savco in Dravco — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Oklet bratov Pirnat — 13.50 Pesmi in ple-si iz Polinezije — 14.35 Barilonske operne arije — 15.40 List iz domače književnosti — 16.00 Izbrali smo za Vas — 18.20 Kotiček za mlada ljubitelja glasbe — 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih — 20.00 Ljubezenska pesmi — 21.25 Ravija zabavnih melodij.

Sreda, 20. april:

5.00 Spored zabavne glasbe — 8.05 Mladi taleni — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Od melodije do melodije — 10.40 V ritmu današnjih dni — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Petnajst minut z Logarskimi fanli — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Pisani zvoki z Dravkega polja — 12.45 Cetrl ure s pevko Jelko Cveležar — 14.35 Popevke se vrstijo — 15.40 Novosti na knjižni polici — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob pešci — 18.45 Domače aktualnosti — 20.00 Velike ure opere.

Cetrik, 21. april:

5.00 Dobro jutro — 8.35 Ljubljanski oktet poje pesmi Lavra Halnerja — 9.25 Zvočna mavrica — 11.00 Popevke in ritmi — 12.00 Nekaj narodnih — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.30 Godba na pihala — 13.50 Plesna medigra — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.30 Zabavna glasba — 18.00 Turistična oddaja — 20.00 Cetrikov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 22. april:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Od Haydna do Hačaturjana — 10.10 Pet opernih uvertur — 10.35 Pesnice na tekočem traku — 11.30 Družina in dom — 12.00 Pozdrav z gora — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Iz Verdijevih oper — 13.47 S popevkami po Evropi — 14.35 Od tu in tam — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Pel-kov koncert ob štirih — 17.40 Umetne pesmi — 18.10 Kalajdaskop zabavnih melodij — 20.15 Tedenki zunanje-palatični pregled — 20.30 Mozartovi koncerti — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.